

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**Novela „náhubkového“ zákona v kontextu práva na
svobodu projevu v ČR**

**The amendment of the Shield Law in context of freedom of
speech in Czech Republic**

Bakalářská diplomová práce

Kuršel Jakub

Vedoucí práce: JUDr. Petr Osina, Ph.D.

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil. Práce obsahuje 89 789 znaků.

V Olomouci dne 27. března 2012

.....

Na tomto místě chci poděkovat svému vedoucímu diplomové bakalářské práce panu JUDr. Petru Osinovi, Ph.D. za pomoc při specifikaci tématu bakalářské práce a následně za cenné rady a připomínky, které věnoval této práci.

Abstrakt

Tato práce se zabývá novelou „náhubkového“ zákona, která rozšiřuje práva médií oproti původnímu znění zákona. V kontextu střetu mezi svobodou projevu a práva na ochranu osobnosti dané Ústavou České republiky vysvětluje původní záměr zákona, jeho klady i zápory. Popisuje důvody novelizace, kterou si vyžádali novináři a cestu od předložení nerealizovaných návrhů až po přijetí akceptovatelné verze novely. Nová úprava lépe vyrovnává výše zmíněná ústavní práva a svobody a dovoluje novinářům zveřejňovat jinak zakázané informace díky institutu veřejného zájmu, což dokazuje komparace původního znění „náhubkového“ zákona a jeho novely na konkrétních příkladech článků publikovaných v médiích.

Klíčová slova

„náhubkový“ zákon, novela „náhubkového“ zákona, svoboda projevu, veřejný zájem, ochrana osobnosti

Abstract

This dissertation is about the amendment of the Muzzle Law, which has given the media more rights compared to when the original reading was in place. The Constitution of Czech Republic explains the pros and cons of the original intention of the law putting freedom of speech and right to privacy in context; in which a collision exists between the two rights. This dissertation describes the reasons why the journalists demanded the amendment as well as the process, which includes starting from the unrealized proposals to the final version of the amendment. Thanks to the Public Interest Institute, the amendment balances the earlier mentioned constitutional rights allowing journalists to publish otherwise prohibited information. This balance is proven by the comparison of the original Muzzle Law with the amendment using specific articles published by the media.

Keys words

Muzzle Law, amendment of the Muzzle Law, freedom of speech, public interest, right to privacy

Obsah

Obsah.....	4
1. Úvod.....	6
2. Svoboda projevu jako právo dané Ústavou ČR.....	7
2.1 Svoboda projevu v historickém kontextu	7
2.2 Ústavní zakotvení svobody projevu.....	8
2.3 Svoboda projevu v Listině základních práv a svobod	9
3. Práva a povinnosti žurnalistů.....	12
3.1 Regulace médií.....	13
4. Zákon č. 52/ 2009 Sb., lidově zvaný „náhubkový“ zákon	14
4.1 Vznik „náhubkového“ zákona	14
4.2 Vybrané části zákona a reakce médií.....	15
4.3 Ústavní stížnost podaná senátory.....	19
5. Navrhované novely „náhubkového“ zákona	21
5.1 Návrh poslanců Kateřiny Jacques, Martina Bursíka a dalších na novelu zákona.....	22
5.1.1 Navrhované úpravy	22
5.1.2 Legislativní proces přijímání zákona v Parlamentu	24
5.2 Návrh vlády Jana Fischera na novelu zákona	25
5.2.1 Navrhované úpravy	25
5.2.2 Legislativní proces přijímání zákona v Parlamentu	27
5.3 Návrh vlády Petra Nečase na novelu zákona.....	27
6. Zákon č. 207/2011 Sb., novela „náhubkového“ zákona.....	30
6.1 Znění novely „náhubkového“ zákona.....	30
6.2 Rozbor novely „náhubkového“ zákona	32
6.3 Novela „náhubkového“ zákona v praxi	34
6.3.1 Vzorový příklad 1- vražda Simony Monyové.....	34
6.3.2 Vzorový příklad 2- Korupční kauza Davida Ratha.....	36

6.3.3	Odposlechy hovorů primátory Prahy Pavla Béma a lobbisty Romana Janouška	37
6.3.4	Vzorový příklad 4 - Nehoda lobbisty Romana Janouška	38
6.3.5	Vzorový příklad 5 - Bratři několik let znásilňovali svoji sestru	39
6.4	Dopady novely „náhubkového“ zákona na svobodu projevu a ochranu osobnosti	40
7.	Závěr	42
8.	Seznam pramenů a literatury	44
8.1	Bibliografie	44
8.2	Elektronické zdroje	44
8.3.	Právní předpisy a mezinárodní smlouvy	48
8.4.	Ostatní	50
9.	Přílohy	51
9.1	Příloha číslo 1	51
9.2	Příloha číslo 2	52
9.3	Příloha číslo 3	55

1. Úvod

V roce 2007 proběhla českými médii tzv. Kuřimská kauza týkající se mučených a vězněných dětí, která měla zásadní dopad na českou žurnalistiku. Rozpoutala diskusi nad tematikou zveřejňování informací o osobách mladších 18 let a ochranou jejich soukromí před sekundární viktimizací. Někteří novináři totiž překročili únosnou mez a o obětech kauzy zveřejňovali velmi citlivé informace. Barvitě popisovali týrání dětí a jejich zranění. Možná zrovna tato událost byla hlavní příčinou vzniku zákona č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb. „Náhubkový“ zákon, jak je nazýván novináři s podezřením na omezení svobody projevu, začal platit 1. dubna 2009 a zakazoval zveřejňování informací umožňujících zjištění totožnosti o obětech trestných činů, zejména mladších 18 let. Také bylo zakázáno zveřejňovat informace o nařízení či provedení odposlechu bez souhlasu osoby, jež se to týkalo. Zákon vyvolal negativní emoce mezi českými médii, která se odvolávala na Listinu základních práv a svobod, čl. 17, odst. 2: *Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.*¹ Po několika stížnostech a apelech na Parlament a prezidenta ČR, Evropskou unii i amerického prezidenta Obamu si média vyžádala novelu zákona, která zveřejňování informací o obětech trestných činů dovoľovala v případě veřejného zájmu. Tato práce se bude zabývat právě průběhem přijetí novely „náhubkového“ zákona. Několikaleté pozdržení a nakonec přijetí vládou Petra Nečase. Na konkrétních případech se pokusíme vzorově ukázat změny v zákoně, které se udály po novelizaci.

Jak napovídá samotný název, práce bude kromě rozboru novely „náhubkového“ zákona zaměřena na zasazení zákona do právního řádu České republiky. Ústava České republiky, respektive čl. 17, odst. 4 Listiny základních práv a svobod určité omezení svobody projevu umožňuje. Proč ale média před novelizací zákon považovala za výrazný zásah do svobody projevu a požadovala jeho novelizaci? Na to se pokusí práce odpovědět.

Protože se stále jedná o nově vzniknuvší zákon, neexistuje žádná přímo související literatura, práce tedy bude vycházet výhradně ze článků z médií, webové stránky www.psp.cz/docs/laws/listina.html a odborné literatury zaměřené na teoretický výklad svobody projevu a regulace médií.

¹ Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

2. Svoboda projevu jako právo dané Ústavou ČR

Tato práce si vytyčila za dílčí cíl rozebrat omezení svobody projevu, které dovoluje právní řád České republiky v čl. 17, odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Konkrétně zákon č. 207/2011 Sb., jenž novelizuje kontroverzní „náhubkový“ zákon. K plnému pochopení problematiky, kdy si novináře houfně stěžovali na odpírání základních práv a svobod, je potřeba si vysvětlit termín svoboda projevu a jeho zakotvení v právním řádu České republiky.

2.1 Svoboda projevu v historickém kontextu

Na konci 18. století vznikaly nové moderní státy, které svobodu projevu uznávaly jako ústavně garantovanou svobodu. Již *Francouzské prohlášení práv člověka a občana z roku 1789* v čl. X. uvádí, že „nikdo nesmí být pronásledován za své názory“ a v čl. XI. potom, že „svobodné sdělování myšlenek a mínění je jedním z nejcennějších práv člověka: každý Občan může proto svobodně mluvit, psát, tisknout, čímž není dotčena jeho odpovědnost za zneužití této svobody v případech stanovených zákonem“.² Francie pak po dobytí Bastilly 14. července 1789 provedla další kroky k demokracii. Nová ústava z roku 1791 zaručovala svobodu slova, rovnost občanů a právo na vlastnictví. Král Ludvík XVI ji podepsal a Francie se transformovala v konstituční monarchii a později v republiku. Ve stejném roce vstoupila ve Spojených státech amerických v platnost Listina práv v USA, která v prvním dodatku zakazovala přijetí zákonů, které by omezovaly svobodu slova či tisku.³ České země si naopak musely počkat až do března 1849, kdy v rámci tzv. oktrojované ústavy byl vydán císařský patent o základních občanských právech. Císař František Josef II. tím občanům Habsburské monarchie přičinil práva svobodně se projevovat slovem, písmem, tiskem i obrazem.

Garance svobody projevy je dnes nedílnou součástí ústavy každého demokratického státu, ať již ústavy monolegální či pololegální jako např. v České republice.⁴

² Klokočka, V., Wagnerová, E.: Ústavy států Evropské unie, Linde, 2004, s. 138, ISBN: 80-7201-556-7

³ V práci je pracováno s pojmem „svoboda projevu“, nikoli s pojmem „svoboda slova“. *Ačkoli jsou tyto pojmy zaměnitelné, pojem „svoboda projevu“ lépe vyjadřuje skutečnost, že tuto svobodu lze realizovat nejen slovem mluveným či psaným, ale též obsahem, zvukem, gesty apod. (Bartoň 2002).*

⁴ Bartoň, Michal: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010, s. 30, ISBN: 978-80-87212-42-4.

2.2 Ústavní zakotvení svobody projevu

Základním pramenem práva České republiky je Ústava České republiky, tedy zákon č. 1/1993 Sb.⁵ Ústava definuje a upravuje práva a povinnosti občanů spojené s Českou republikou. Součástí ústavního pořádku je i Listina základních práv a svobod (dále jen Listina)⁶ přijatá 9. ledna 1991 Federálním shromážděním ČSFR a zveřejněna ve Sbírce zákonů ČSFR pod č. 23/1991 Sb. Po rozpadu federace a vzniku samostatné České republiky publikována ve Sbírce zákonů ČR pod č. 2/1993 Sb. Listina má 44 článků řazených do šesti hlav, které vychází z principu právního státu a garance svrchovanosti práva a zásad možnosti zásahů státní moci do svobody jednotlivce jen na základě a v mezích zákona.

Svobodu projevu zakotvuje Listina v čl. 17 v rubrice politická práva. Kromě Listiny svobodu projevu v českém právním prostředí zaručují i Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,⁷ Úmluva o ochraně lidských práv a svobod⁸ a Úmluva o právech dítěte.⁹ Závažným dokumentem také obsahujícím svobodu projevu je Všeobecná deklarace lidských práv¹⁰ přijatá OSN v roce 1948, není ale právně závazná. Obsah svobody projevu v mezinárodních smlouvách je podobný obsahu Listiny, formálně však je v některých mezinárodních dokumentech řazen do rubriky lidská práva a svobody. Od roku 2002 (...) „vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“¹¹ Do té doby se mohlo právně závazných mezinárodních smluv využívat pouze v případech týkajících se lidských práv a základních svobod. Ani mezinárodní smlouvy nemohou však být s rozporu s Listinou, která má sílu ústavního zákona, tudíž nejvyšší právní sílu.

⁵ Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

⁶ Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

⁷ OSN: Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Dostupné na <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-obc.a.polit.prava.pdf>

⁸ OSN: Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Dostupné na http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/82E3CE7F-5D3D-46EB-8C13-4F3262F9E20B/0/CZE_CONV.pdf

⁹ OSN: Úmluva o právech dítěte. Dostupné na <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

¹⁰ OSN: Všeobecná deklarace lidských práv. Dostupné na <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf> ;

¹¹ Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 395/2001 Sb. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

2.3 Svoboda projevu v Listině základních práv a svobod

Jak již bylo řečeno, v rámci českého právního řádu je svoboda projevu garantována čl. 17 Listiny. Skládá se z pěti odstavců, které zaručují svobodu projevu a právo na informace, ale také jistá omezení.

Hlava druhá, oddíl dva, článek 17 Listiny říká přímo toto:

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřipustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.¹²

První odst. úzce souvisí s odst. druhým, který garantuje a vypisuje způsoby, jakými lze vyjadřovat názory a také je přijímat. Podrobnější výpis doplněný například o neverbální komunikaci (gestika, mimika, haptika aj.) by byl redundantní. „*Součástí práva na informace je především právo informace získávat (nejen vyhledávat), právo informace skladovat (uschovávat) aj.*“¹³ Nositel informace naopak nemá povinnost informaci poskytnout. To se týká pouze veřejných orgánů, ne jednotlivců, jak je uvedeno v odst. 5. Dále je odst. 5 rozvíjen v zákoně o svobodném přístupu k informacím účinném od roku 2000. Z toho vyplývá, že „*svoboda projevu má jednak aspekt pozitivní- nositel ji může využít a je přitom chráněn proti veřejnoprávnímu zásahu- a jednak aspekt negativní- jejího nositele nelze k projevu v jakékoli formě nutit.*“¹⁴

¹² Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

¹³ Knapp, V. in Pavlíček, V. a kol.: Ústava a ústavní řád ČR, 2 díl, Praha: Linde, 1999, s. 182

¹⁴ Filip, J.: Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva, MU Brno: 2001, s. 129, ISBN: 978-80-904083-7-1

Důležitým bodem čl. 17 je odst. 3, který zakazuje cenzuru. Institucionalizovaná definice cenzury však neexistuje. Samotný Ústavní soud České republiky se totiž dosud cenzurou nezabýval. Cenzura není v českých zemích žádným unikem, poslední zákon, který ji povoloval a definoval, pozbyl platnosti až v roce 2000. Jednalo se o zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních informačních prostředcích. Ten ji v § 17 odst. 2 definoval takto: *cenzurou se rozumějí jakékoli zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky.*¹⁵ Nahradil ho zákon č. 46/2000 Sb.,¹⁶ o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon), který cenzuru již nezahrnuje.

Cenzuru můžeme rozdělit na preventivní a následnou. Preventivní se rozumí cenzura, která znemožní dílo či článek vůbec vyhotovit. Následná poté zakáže šíření či určité pasáže zakáže zveřejnit. Některé publikace ještě nabízí třetí interpretaci cenzury, a to autocenzuru, kdy sám autor či vydavatel reguluje obsah díla či článku. Za cenzuru v klasickém slova smyslu se ale nedá považovat. To by totiž poté média musela zveřejňovat úplně všechny informace, které mají k dispozici, aby se nedostala do rozporu s Listinou.¹⁷ M. Bartoň se přiklání *k pojetí cenzury jako předběžné kontroly obsahu ze strany úřadů s možností reálně zabránit publikaci nevhodného obsahu. Cenzuru je tedy v kontextu Listiny vhodné vázat pouze na rozhodnutí orgánu výkonné moci (popř. orgánu samosprávy) spočívající v předběžné kontrole obsahu a možnosti zabránění jeho uveřejnění.*¹⁸ Je třeba ale rozlišovat cenzuru a předběžná opatření. Předběžná opatření nenutí předkládat obsah díla ke schválení, ale dopředu kalkulují se zákonnými omezeními, aby obsah díla po svém zveřejnění nejednal protiprávně. Například v případě zveřejnění článku, který by svým obsahem mohl porušovat „náhubkový“ zákon, se autor i vydavatel vystavují riziku placení vysoké pokuty. Tudíž spekulativní informace raději odstraní. Bartoň se domnívá, že v případě ochrany práv člověka jsou tato omezení přípustná a v demokratickém systému přijatelná.¹⁹

Podle čl. 17 odst. 4 Listiny není svoboda projevu svobodou neomezenou. Svoboda projevu může být omezena v případě, kdy by se ohrozila jiná práva či svobody. Specifickým jsou pak regulativní omezení, která se dotýkají médií jako tiskový zákon či zákon o televizním a rozhlasovém vysílání. Jak vyplývá přímo z Listiny, svoboda projevu může být omezena pouze

¹⁵ Sbírka zákonů: Zákon č. 81/1966 Sb. dostupný na <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966/>

¹⁶ Sbírka zákonů: Zákon č. 46/2000 Sb. dostupný na <http://zakony-online.cz/?s128&q128=all>

¹⁷ Bartoň, (2010), str. 131

¹⁸ BARTOŇ, Michal: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010, s. 384, ISBN: 978-80-87212-42-4.

¹⁹ Bartoň (2010), str. 133

zákonem. Právní normy, které svobodu projevu omezují, zahrnuje trestní zákoník. Patří sem například šíření pornografie, popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia, projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka či pomluva.²⁰ Čl. 17, odst. 4 Listiny také umožnil vznik „náhubkového“ zákona a jeho novelizaci.

²⁰ Sbírka zákonů: Zákon č. 40/2009 Sb. účinný od 1. ledna 2010 dostupný na <http://trestnizakonik.cz/>

3. Práva a povinnosti žurnalistů

Specifickou skupinou, na kterou působí omezení svobody projevu, jsou novináři. Český právní řád však s pojmem novinář nijak nepracuje, což se v některých případech může jevit problematicky. Například v investigativní žurnalistice, kdy si novinář sverepě chrání svůj tajný zdroj a nechce prozradit jeho totožnost. Jak trefně uvádí J. Filip, *odlišností jedince a jedince- novináře je to, že první obvykle realizuje odděleně jednotlivé složky čl. 17 Listiny, kdežto novinář je realizuje v souvislém řetězci, který počíná sběrem informací, jejich rozšiřováním (zpravodajství) a vyjadřováním stanovisek (publicistika) nebo se opírá o svobodu volby povolání a svobodu podnikání v oboru masmédií*²¹. Práva novináře se dají těžko explicitně definovat. To by se totiž muselo rozplést klubko vlastníků médií a propojenost médií s výkonnou mocí České republiky.

Primárním zákonem, který přisuzuje novináři i ostatním občanům České republiky jistá práva co se týče přijímání informací, je zákon o svobodném přístupu k informacím platný od ledna 2000. Ten ukládá státním orgánům, orgánům územní samosprávy a veřejným institucím povinnost *přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti*.²² Právo přijímat tyto informace náleží všem. Například akciová společnost, která se rozhodne pořádat valnou hromadu, musí o svých záměrech informovat veřejnost v celostátním deníku. Zákona ale využívají především novináři, pro které je, v nadsázce řečeno, zdrojem obživy. Jak zmiňuje M. Bartoň: (...) „vzniká ovšem otázka, zda skupina lidí, kteří se vyhledáváním a rozšiřováním informací zabývají- tedy žurnalisté-, má mít nějaká další práva, která žurnalistům umožní plnohodnotně vykonávat jejich práci, a být tedy- z hlediska kontroly výkonu moci ve státě- strážci či tzv. hlídacími psy demokracie.“²³ Mohlo by pak ale vzniknout nebezpečí, na které upozorňuje sám Bartoň ve své publikaci Svoboda projevu: principy, garance, meze. „Významný vliv médií však může být pro společnost též nebezpečný, zvláště pak je-li tento vliv zneužíván k politické či ekonomické manipulaci.“²⁴

²¹ Filip, J.: Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva, MU Brno: 2001, s. 130, ISBN 978-80-904083-7-1

²² Sbírka zákonů: Zákon č. 106/1999 Sb. dostupný na

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=47807&nr=106~2F1999&rpp=15#local-content>

²³ Bartoň, Michal: *Svoboda projevu a její meze v právu České republiky*, Praha: Linde, 2002, str. 222, ISBN 80-7201-367-X

²⁴ BARTOŇ, Michal: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010, s. 67, ISBN: 978-80-87212-42-4.

Práva novinářů jsou omezena zákony, které dovoluje Listina. Kromě trestního zákoníku se novinář musí zpovídat tiskovému zákonu v psaných médiích a zákonu o rozhlasovém a televizním vysílání v audiovizuálních médiích.

3.1 Regulace médií

Tiskový zákon neboli zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů platný od roku 2000 působí na první pohled velmi benevolentně. Periodikum totiž může tisknout kdokoliv vlastníci živnostenské oprávnění. Poté se stačí včas zaregistrovat. Vydavatel periodika se ale musí řídit paragrafy zahrnuté v zákonu jako je právo odpovědi nebo právo dodatečného sdělení a dalšími, které vymezují jeho pravomoci.

Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání specifikuje povolovací režim, podle kterého je provozovateli s registrací a s licencí povoleno působit na rozhlasovém či televizním trhu. Udělování registrací a licencí má na starosti Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která se snaží dosáhnout plurality na trhu a povoluje tudíž pouze kanály a stanice, které divákům a posluchačům nabídnou něco nového. Především veřejnoprávní média se musí řídit regulativními pokyny vymezenými zákonem.

Další normou pro novináře jsou etické kodexy. Každé médium má svůj vlastní, kterým se řídí a také jeden celostátní zavedený Syndikátem novinářů České republiky. Mc Quail²⁵ (2009, s. 186) novinářský kodex popisuje jako „*soubor zásad profesního chování, který přijali a kontrolují sami novináři.*“ Etický kodex novináře zřízený Syndikátem v roce 1998 je sice závazný pouze pro členy Syndikátu, ale k jeho dodržování jsou vyzývána všechna česká média. Většina z nich tak činí a na svých stránkách dodržování veřejně deklaruje jako internetové vydavatelství Redakce.org: „*Redakce.org se řídí etickým kodexem novináře, který každý publicista dodržuje. Stojíme si za maximální profesionalitou a nezneužíváme důvěru čtenáře*“²⁶. Syndikát totiž kromě jisté regulativní činnosti chrání práva a svobody novinářů a v případě stíhání policií působí i jako právní poradce.

²⁵ McQuail, Denis: *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 186, ISBN: 978-80-7367-574-5.

²⁶ Redakce.org: Etický kodex, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na <http://redakce.org/kodex>

4. Zákon č. 52/ 2009 Sb., lidově zvaný „náhubkový“ zákon

Tato práce se věnuje především novele „náhubkového“ zákona, která nabyla účinnosti v srpnu 2011. V této kapitole přiblížíme důvody, proč hned po vzniku „náhubkového“ zákona volala média a i někteří poslanci po změně a úpravě kontroverzního zákona. Proč se odvolávali na Listinu a čl. 17 věnující se svobodě projevu.

4.1 Vznik „náhubkového“ zákona

*Média od dnešního dne nemohou zveřejňovat identitu obětí závažných trestných činů či informace z policejních odposlechů. Zakazuje jim to novela trestního řádu a zákona.*²⁷ Podobná prohlášení se objevila na titulních stranách většiny českých tištěných i elektronických médiích 1. dubna 2009, kdy nabyl účinnosti zákon 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.²⁸ „Náhubkový“ zákon, jak kontroverznímu opatření začali přezdívat novináři kvůli omezení svobody projevu, se zaměřil především na ochranu nezletilých týraných dětí a mladistvých, jejichž totožnost již nemohla být v médiích zveřejněna. Katalyzátorem diskusí na zvýšení ochrany osobnosti se stala Kuřimská kauza. Příběh dvou chlapců mučených vlastní matkou se stal vděčným tématem pro novináře a zejména ti bulvární povolili uzdu fantazii a obšírným popisem informovali veřejnost. *Šokující záběry týraného jsou tu pro každého, texty o jeho utrpení také. Kuřimská kauza ukázala, jak dokážou být některá média necitlivá, krutě zasahovat do soukromí lidí v nejtěžší situaci. Dalo by se doložit, jak bezohledná publicita dokáže tvrdě zasáhnout rodinu, zničit člověku život.*²⁹ Parlament České republiky se rozhodl vyřešit častý konflikt mezi dvěma právy danými Listinou, svobodou projevu a ochranou osobnosti. Média se často odkazují na svobodu projevu a právo na informace jako základní pilíře demokratického systému, ale zároveň se dostávají do rozporu s ochranou osobnosti, která je zaručena čl. 7 a 10 Listiny v oddílu základní lidská práva a svobody.

Čl. 7 Listiny zaručuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Čl. 10 poté obecné teze osobní integrity konkretizuje a garantuje právo na zachování lidské důstojnosti, ochrany

²⁷ TYDEN.CZ: 1. 4. 2009. *Začíná platit „náhubkový“ zákon*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.tyden.rubriky/media/zacina-platit-nahubkovy-zakon_112739.html

²⁸ Dostupné na www.psp.cz

²⁹ ZÁVOZDA, Petr: 1. 4. 2009. *Zneužití obětí zákona*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na www.Blog.aktualne.centrum.cz/blogy/redakce-aktualne.php?itemid=6358

jména a také ochrany před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života a ochrany před neoprávněným zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.³⁰

Na základě těchto principů vzniknul „náhubkový“ zákon, který vymezoval širší ochranu osobnosti na úkor svobody projevu a během jednoho roku prošel legislativním procesem přijímání zákonů České republiky a jeho platnost posvětil svým podpisem v únoru 2009 prezident republiky Václav Klaus.

4.2 Vybrané části zákona a reakce médií

Média ihned od prvního čtení v Poslanecké sněmovně zákon předložený Ústavně právním výborem v čele s Markem Bendou kritizovala.³¹ Odkazovala se na svobodu projevu, ta ale ve čtvrtém odst. čl. 17 Listiny základních práv a svobod omezení povoluje. Médii nevadil primární záměr zákona, tedy chránit dětské oběti trestných činů před sekundární viktimizací, ale některé sporné body zákona. Především „*obecný zákaz informovat o všech obětech závažných zločinů (například násilných), pokud k tomu nedají souhlas. Takový zákaz může vést v konečném důsledku k absurdní situaci, kdy média nebudou moci informovat, že se někdo pokusil o atentát na prezidenta republiky – neseženou totiž souhlas hlavy státu,*“³² jak na webových stránkách www.vezenipronovinare.cz upozorňovala a vyjadřovala svůj nesouhlas hlavní česká média. Jak je řečeno v § 8b odstavci 2 zákona, *nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo rodině a mládeži.*³³ Zákaz neplatil, pokud by poškozená osoba nebo jiný zákon umožnily informace zveřejnit nebo pokud by to bylo nutné pro účely pátrání po pachatelích. Poslední bod ale nebyl nijak specifikován. Do podání žaloby média nemohla zveřejnit ani totožnost podezřelého, pokud to nebylo nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení, jak je uvedeno v § 8a odst. 1 zákona. *V přípravném řízení nesmějí veřejné orgány zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka; takové informace mohou v nezbytném rozsahu zveřejnit pouze pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu*

³⁰ Poslanecká sněmovna: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

³¹ Viz příloha číslo 1

³² VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE: [2009]. *Co už nesmí vyjít*, [online]. [cit. 2013-02-19].

Dostupné na: www.vezenipronovinare.cz

³³ Sbírka zákonů: Zákon č. 52/2009. Dostupné na <http://vezenipronovinare.cz/priloha/text-zakona-cz.pdf>

*trestního řízení.*³⁴ Posouzení vymezení zveřejnění informací je v kompetenci Úřadu pro ochranu osobních údajů. Na příkladu atentátu na prezidenta republiky by média v krajním případě nemohla do podání žaloby zveřejnit ani totožnost možného viníka ani oběť, tedy prezidenta.

Negativní emoce vzbudil i zákaz zveřejnění odposlechů bez souhlasu osoby, jejíž totožnost by tím byla zveřejněna. Odposlechy mohly být zveřejněny pouze, pokud byly *použity jako důkaz v řízení před soudem.*³⁵ Tento bod v původním znění zákona chyběl, doplnil jej až Ústavně právní výbor. Absurditu zákona dokazovala média na příkladech článků, které vyšly v minulosti, ale nyní by podléhaly nové právní úpravě. Například by se veřejnost nemohla dozvědět, koho zastřelil podnikatel Bohumil Ďuričko³⁶ nebo jakého mafiánského bosse (například Františka Mrázka) policie odposlouchávala.

*„Zákon představuje výrazný zásah do ústavně zaručeného práva občanů na svobodu projevu a svobodné šíření informací: toto právo je extrémně poníženo na úkor široce pojatého práva na soukromí bez ohledu na to, zda jde o soukromí osob vystavených větší veřejné kontrole,“*³⁷ stěžovala si média v protestním dopisu zasláném premiérovi Fischerovi. Odkazovala se na základní principy žurnalistické praxe a svobodu projevu danou Listinou. Požadovala úpravu zákona, která by zohlednila veřejný zájem a zrušení zákazu informovat veřejnost o podrobnostech trestných činů, jež poškozují celou společnost. Ve znění zákona totiž nebyl zmíněn institut veřejného zájmu, který by v případech, které nespádají pouze do soukromého zájmu, ale týkají se veřejnosti, zveřejňování informací povoloval. Média se obávala, že nemohou nadále plnit roli „hlídacího psa“ demokracie a kontrolovat výkonnou moc státu, protože zákon chrání i veřejně činné pachatele, jejichž jednání poškozují celý český stát. Některá média dokonce novou právní úpravu považovala za cenzurní opatření, protože znemožňovala zveřejnění určitých informací pod hrozbou vysokých sankcí a odnětí svobody až na pět let.

Protestní akce tímto neskončily. Dále se vzbouřili vydavatelé novin a zaslali dopis Parlamentu ČR. Média dokonce využila návštěvy amerického prezidenta Obamy v Česku a napsala dopis popisující poměry v Česku adresovaný jemu a Evropské unii. Prezidenta zde

³⁴ Sbírka zákonů: Zákon č. 52/2009. Dostupné na <http://vezenipronovinare.cz/priloha/text-zakona-cz.pdf>

³⁵ Sbírka zákonů: Zákon č. 52/2009. Dostupné na <http://vezenipronovinare.cz/priloha/text-zakona-cz.pdf>

³⁶ TYDEN.CZ: 25.3. 2009. *Koho zastřelil Ďuričko?*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.tyden.cz/rubriky/media/koho-zastrelil-duricko-to-si-nesmite-precist_111601.html

³⁷ VEZENIPRONOVINARE.CZ:[2009]. *Otevřený dopis premiéru Nečasovi*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: <http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/dopis-Jan-Fischer.html>

vítala, zároveň ale upozorňovala na nově přijatý zákon. „*Vítejte v zemi, která právě před pár dny zavedla bezprecedentní tresty až pětiletého vězení za zveřejňování pravdivých informací. Mimo jiné se jedná i o informace, které mohou prokázat podivné obchody mezi politiky a podnikateli či ukazují na zneužívání politických funkcí. Občanům této země, čtenářům tisku, divákům televizi, uživatelům internetu a posluchačům rozhlasu je tak upíráno právo na informace.*“³⁸ Evropský parlament na stížnost reagoval a k zákonu se vyjádřil velmi kriticky. Zároveň ale přiznal, že jeho zrušení či úprava není v pravomoci EU.³⁹

Na stranu zákonodárců, kteří schválili zákon, se postavil prezident Václav Klaus. Ve svém dopise adresovaném šéfredaktorům největších médií v ČR vysvětlil, proč podle jeho názoru je nově přijatý zákon nutný a proč jej podepsal. „*Věřím, že pochopíte, že jako prezident republiky při vážení dvou důležitých zájmů, které mají oba svou oporu v Ústavě České republiky, budu vždy stát na straně toho slabšího, jenž se svých svobod a práv dovolává daleko obtížněji, tedy jednotlivého občana.*“⁴⁰

Práva médií v České republice tedy byla velmi omezena. Pod hrozbou pokuty až ve výši pěti milionů korun za porušení zákona podle § 44a odst. 3 a § 45a odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb.⁴¹, jež byly podle médií nepřiměřeně vysoké, a odnětím svobody až na pět let, jak je uvedeno v § 178 zákona č. 140/1961 Sb.⁴², si nikdo nedovolil zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného ani podezřelého v přípravném řízení. Problematický se paradoxně ukázal zákon pro chod ministerstev, které byly opakovaně kritizovány, že jej porušují.⁴³ Pokuta hrozila i ministrovi pro menšiny a lidská práva Michaelu Kocábovi, který v Událostech České televizi odhalil totožnost dvouleté Natálky popálené při rasisticky motivovaném útoku na dům romské rodiny ve Vítkově. Okamžitě to začal vyšetřovat Úřad

³⁸ VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE, [2009]. *Otevřený dopis českým médiím prezidentu Obamovi a představitelům EU u příležitosti jejich pražského summitu*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na:

<http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/otevreny-dopis-obamovi.html>

³⁹ LIDOVKY.CZ: 11. 5. 2009. *EU proti „náhubkovému“ zákonu nic nezmuže*, [cit. 2013-02-19]. Dostupné na:

<http://www.lidovky.cz/eu-proti-nahubkovemu-zakonu-nic-nezmuze-fd9->

[/ln_zahranici.aspx?c=A090511_125050_ln_zahranici_mpr](http://www.lidovky.cz/eu-proti-nahubkovemu-zakonu-nic-nezmuze-fd9-/ln_zahranici.aspx?c=A090511_125050_ln_zahranici_mpr)

⁴⁰ VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE, [2009]. *Ódpověď prezidenta republiky Václava Klause šéfredaktorům českých médií*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: <http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/prezident-sefredaktorum.html>

⁴¹ Sbírka zákonů: Zákon č. 101/2000 Sb. dostupný na: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ooou/>

⁴² Sbírka zákonů: Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním: *Trestní řád*. Dostupné na http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/cast1h4.aspx

⁴³ LIDOVKY.CZ: 12. 4. 2009. *Porušil web ministerstva „náhubkový“ zákon?*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.lidovky.cz/porusil-web-ministerstva-nahubkovy-zakon-fjc-zpravy-domov.aspx?c=A090412_100858_ln_domov_ter

pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Sám ministr Kocáb později představil novelu zákona, která v případě veřejného zájmu zveřejnění totožnosti dovoluje.⁴⁴⁴⁵

Bez skrupulí můžeme konstatovat, že „náhubkový“ zákon výrazně omezoval svobodu projevu ve prospěch ochrany osobnosti. Listina to ale dovoluje. Otázkou zůstává, zda tento zásah byl ještě přiměřený, nebo už příliš omezoval práci médií i úřadů. Nevlídné reakce novinářů a nakonec i poslanců, kteří několik týdnů po přijetí zákona zahájili práce na novelizaci, asi jsou jasnou odpovědí.

⁴⁴LIDOVKY.CZ: 20. 4. 2009. „*Náhubková*“ síť spadla. Uvzl v ní ministr Kocáb, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/nahubkova-sit-spadla-a-uvizl-v-ni-ministr-kocab-fli-/zpravy-domov.aspx?c=A090420_182532_ln_domov_mpr

⁴⁵ (viz kapitola Navrhované novely „náhubkového“ zákona)

4.3 Ústavní stížnost podaná senátory

„Náhubkový“ zákon nabyl účinnosti 1. dubna 2009. Již v ten den místopředseda Senátu Petr Pithart deklaroval, že sehnal sedmnáct podpisů senátorů nutných k podání ústavní stížnosti a bude požadovat zrušení některých paragrafů zákona.⁴⁶ 7. května 2009 na zasedání Senátu tak učinil. Pod ústavní stížnost se podepsalo dokonce 34 senátorů napříč všemi stranickými frakcemi. Senát souhlasil pouze s ponecháním zákazu zveřejňování osobních údajů obětí trestných činů v případě dětí a mladistvých. U dospělých pouze v případě násilných trestných činů. Požadoval úplné či částečné zrušení sedmi ustanovení novely trestního řádu, trestního zákona a zákona o ochraně osobních údajů včetně § 8c týkajícího se zveřejňování odposlechů, ke kterému měl Senát výhrady již při schvalování zákona. A také žádal zrušit zákaz zveřejňování informací o podezřelých během přípravného řízení, jak je uvedeno v § 8a odst. 1 zákona. Pithart stížnost obhajoval tím, že média jsou nyní nucena zveřejňovat pouze obecné, bezcenné informace a nemohou plnit svou informační a kontrolní službu veřejnosti, navíc ani opozici vůči výkonné moci z pozice tzv. „hlídacího psa demokracie.“

„Náhubkový“ zákon „*bezprecedentně omezuje poskytování informací veřejnosti. „Zákazy není možné prolomit ani ve veřejném zájmu při podezření, že se kriminálního jednání dopustily osoby veřejně činné. „Právo na svobodu slova, na informace, které se týkají výkonu veřejné funkce, mají přednost před ochranou soukromí. Je to běžný standard ve všech demokratických zemích,*“⁴⁷ pronesl senátor Jiří Obelfaizer, jeden ze signatářů ústavní stížnosti na schůzi Senátu. Senátorům také vadily vysoké pokuty za porušení zákona. 5 miliónů korun je stonásobně víc, než za zveřejnění totožnosti mladistvých pachatelů ukládá jiný zákon, argumentovali.

Ústavní soud po přijetí stížnosti od senátorů požádal o vyjádření i Syndikát novinářů České republiky. Ten se přiklonil na stranu senátorů s odůvodněním, že média po přijetí nového zákona nemohou sdělovat informace veřejného zájmu, což je jeden ze základních pilířů demokratické společnosti. Poukázal na to, že v praxi novináři sice zákon dodržují, ale pouze ze strachu z vysokých sankcí, ne kvůli souhlasu s novou právní úpravou.

⁴⁶ LIDOVKY.CZ: 1. 4. 2009. *Chystá se ústavní stížnost na „náhubkový“ zákon*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/chysta-se-ustavni-stiznost-na-nahubkovy-zakon-flc-/zpravy-domov.aspx?c=A090401_081148_ln_domov_ter

⁴⁷ LIDOVKY.CZ: 24. 4. 2009. *Proti náhubkovému zákonu má hlasů dost*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupný na: http://www.lidovky.cz/proti-nahubkovemu-zakonu-ma-hlasu-dost-d94-/zpravy-domov.aspx?c=A090424_135340_ln_domov_mpr

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti až 24. ledna 2012. Tedy po přijetí novely „náhubkového“ zákona. Nestihl se tudíž vyjádřit k tomu, zda původní znění zákona bylo v souladu s Ústavou ČR, či ne. V rozhodnutí, které se rozprostřelo na 24 stran, uznal stížnost senátorů jako legitimní, ale proces zastavil s odůvodněním, že novela zákona a především § 8d se prakticky ztotožňuje s požadavky senátorů, a tudíž už není o čem rozhodovat.

5. Navrhované novely „náhubkového“ zákona

Média i veřejnost byla přijetím „náhubkového“ zákona zaskočena a nesouhlasila s ním. Jednalo se o opatření, které vyvolalo vlnu spekulací, jestli se nejedná o nepovolený zásah do svobody projevu vyplývající z Listiny a mezinárodních smluv.⁴⁸ Opačné názory zazněly jen výjimečně.⁴⁹ Média argumentovala, že nemohou plnit informační a kontrolní službu veřejnosti, protože nemohou informovat o podrobnostech trestních řízení. Především se dožadovala zahrnutí institutu veřejného zájmu do znění zákona. Tedy zájmu, který v určitých případech, jež se dotýkají veřejnosti, umožní zveřejnění informací o totožnosti poškozeného na úkor ochrany osobnosti. Jak napsal již anglický filosof John Stuart Mill: „*Svoboda individua musí býti do té míry omezena, aby se nestala obtíží jiným.*“⁵⁰ Pokusme se nyní pojem veřejný zájem podrobněji vysvětlit.

Veřejný zájem není v českém právním řádu nijak definován. I přesto, že se jedná o často využívaný termín. V mediálním prostředí nabízí definici Reifová, která veřejný zájem definuje jako „*abstraktně pojatou představu celospolečenské potřeby, jež se plně nekryje s žádnými individuálními ani skupinovými zájmy v daném společenství, ale představuje opatření či činnost, která danému společenství v určitém historickém kontextu prospívá jako celku,*“⁵¹ Podle Knapa⁵² můžeme osoby veřejného zájmu rozdělit do dvou skupin. Do jedné patří osoby, které se dostaly do podvědomí veřejnosti bez vlastního rozhodnutí. Například oběti medializovaných trestních činů. Jejich identita by se měla striktně chránit, pokud se tím neohrozí veřejná bezpečnost. Do druhé pak osoby veřejně činné, jejichž jednání ovlivňuje společnost. Ti musí se zájmem veřejnosti kalkulovat a snášet větší zásahy do svého soukromí. Diskuse po nabytí účinnosti „náhubkového“ zákona volaly především právě po zveřejňování informací o osobách veřejně činných. „*Jsou to například politikové, u kterých je v judikatuře Ústavního soudu připuštěna již dnes snížená míra ochrany soukromí ve prospěch práva veřejnosti na informace,*“⁵³ jak uvedla na zasedání Poslanecké sněmovny při projednávání „náhubkového“ zákona poslankyně Strany zelených Kateřina Jacques. Ale i toto informování by mělo být omezeno a týkat se pouze profesní stránky, která ovlivňuje veřejnou sféru a ne

⁴⁸ Více v kapitole Dopady novely „náhubkového“ zákona na svobodu projevu a ochranu osobnosti

⁴⁹ Viz příloha číslo 2

⁵⁰ Mill, John Stuart: *O svobodě*. Praha: Časopis českého studentstva, 1891, s. 182

⁵¹ Reifová, Irena a kolektiv: *Slovník mediální komunikace*, Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-926-7

⁵² Knap (2004), str. 182

⁵³ OTEVRETE.CZ: 8. 12. 2009. *Poslanci podpořili částečné zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://www.otevrete.cz/novinky/poslanci-podporili-castecne-zmirneni-nahubkoveho-zakona-156.html>

osobního života. Někdy ale musí jít stranou i soukromí osoby, která se sama nerozhodla být veřejně činnou. A to v případě, kdy zveřejnění informací ve veřejném zájmu napomůže objasnění kauz, které mají celospolečenský dopad. Například v případě korupčního jednání politiků, hrozícího veřejného nebezpečí nebo informace o totožnosti pohřešovaného člověka, které pomohou k jeho nalezení.

5.1 Návrh poslanců Kateřiny Jacques, Martina Bursíka a dalších na novelu zákona

Ještě před podáním ústavní stížnosti z pera senátorů se skupina poslanců Kateřina Jacques, Martin Bursík, František Bublan, František Laudát a Přemysl Rabas pokusila o okamžitou novelizaci „náhubkového“ zákona. 27. dubna 2009 předložila vládě návrh na změnu zákona, který vyšel jako Sněmovní tisk 815. Jacques přiznala, že spolu s Rabasem původně pro zákon ve Sněmovně hlasovali, svého rozhodnutí však litují a společně s dalšími poslanci z řad Zelených, ale i ČSSD a ODS požadují změnu. *Navrhovaná novela proto výslovně zavádí do posuzované problematiky v trestním řádu prvek veřejného zájmu, který působí jako jedna z výjimek, za jejichž splnění je zveřejnění jinak chráněných informací možné. Patrně nelze pochybovat o tom, že informace o osobních údajích a soukromí osob podléhají obecně právní ochraně, nicméně tato ochrana musí ustoupit právu veřejnosti na informace a právu hromadných sdělovacích prostředků tyto informace zjišťovat a šířit, je-li to ve veřejném zájmu,*⁵⁴ jak uvádějí v návrhu na změnu zákona.

5.1.1 Navrhované úpravy

Konkrétním změn by zákon doznal v § 8b a § 8c. V § 8b v odst. 5 by zákaz zveřejnění informací umožňujících zjištění totožnosti poškozeného uvedených v odst. 2- 4 v písm. a) a b) stále neplatil v případě, pokud to umožní zákon či je-li zveřejnění informací nezbytné pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení. Písm. c) se rozšiřuje. Zákaz neplatí, dá-li k jejich zveřejnění souhlas poškozený, vůči němuž byl trestný čin spáchán; zemřel-li poškozený v důsledku spáchaného trestné činu, lze takové informace zveřejnit se souhlasem jeho manžela, partnera nebo některého z jeho dětí, a není-li jich, se souhlasem některého z jeho rodičů. Dále se připojuje písm. d). Zákaz zveřejnění informací

⁵⁴ Poslanecká sněmovna: *Sněmovní tisk 815/0*, 5. volební období, 2006-2010. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=815&CT1=0>

neplatí, je-li jejich zveřejnění ve veřejném zájmu. Institut veřejného zájmu se připojuje i v § 8c, kde zákon konkretizuje zákaz zveřejnění informací o nařízení či provedení odposlechu bez souhlasu osoby, které se to týká. Poslanecká změna na konec § připojuje dovětek, že zákaz neplatí, je-li zveřejnění informací ve veřejném zájmu.

Předkládaná poslanecká novela tedy vychází vstříc přáním veřejnosti volající po zveřejňování informací o poškozeném v případě veřejného zájmu. Podle tehdejšího šéfa Úřadu pro ochranu osobních údajů Igora Němce, který má v kompetenci udělování finančních sankcí za porušení zákona (...) „*ve výjimečných případech mohou být zveřejněny informace o oběti trestného činu. Důvodem pro takovou výjimku musí být převažující velmi silný prokazatelný veřejný zájem.*“⁵⁵ A i podle poslanecké změny zákona právo posuzovat zveřejnění informací připadá prvoinstančně Úřadu pro ochranu osobních údajů. Je tedy otázkou, zda zanesení institutu veřejného zájmu do znění zákona je nutně potřeba.

Zákaz informací by podle návrhu poslanců mohla nyní povolit i osoba příbuzensky spjatá s obětí, která v důsledku trestného činu zemřela. Liberálně smýšlející Zelení, kteří se na změně zákona podíleli, přiřkli tuto pravomoc i registrovaným partnerům. Tento bod velmi usnadňuje práci novinářů i státní správy. V případě úmrtí oběti totiž původní „náhubkový“ zákon neumožňoval získat souhlas se zveřejněním informací. Podobnou úpravu zahrnuje i novela zákona, která byla nakonec přijata.

Nejspíš vinou spěchu, ve kterém návrh na změnu zákona vznikl, naprosto opomenul úpravu § 8a, který v odst. 1 zakazuje v přípravném řízení zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti i u osoby, proti které se vede řízení, poškozených a svědků. V poslední větě zákon sice povoluje informace zveřejnit pro účely pátrání nebo pro dosažení účelu trestního řízení, ale opět to posuzuje Úřad pro ochranu osobních údajů. Může tedy nastat situace, že v případě závažných trestních činů vypsanych v § 8b se veřejnost v rámci veřejného zájmu dozví informace o oběti vraždy, ale ne o okradeném. Takže v krajním případě by média musela počkat až na vznesení obvinění, aby s jistotou mohla tvrdit, že zveřejňuje informace o oběti trestného činu zahrnutého v § 8b odst. 2, který spadá do veřejného zájmu. Poslanci se také nevyjádřili k vysokým sankcím a trestu odnětí svobody, které jinak byly dost diskutovaným problémem a součástí ústavní stížnosti senátorů. V lednu 2010, kdy se hlasovalo o přijetí novely zákona, Jacques dodala, že § 44a a §45a zákona č. 101/2000 Sb.,

⁵⁵ IDNES.CZ: 15. 4. 2009. *Náhubek lze ve veřejném zájmu sejmout, tvrdí úřad*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/novinarsky-nahubek-lze-ve-verejnem-zajmu-sejmout-tvrdi-urad-pru-domaci.aspx?c=A090415_124108_domaci_jw

o ochraně osobních údajů týkající se právě sankcí by mohly být doplněny vládním návrhem zpracovaným ministrem Kocábem, který do své úpravy snížení sankcí za porušení zákona zahrnoval.⁵⁶

5.1.2 Legislativní proces přijímání zákona v Parlamentu

Ještě na konci dubna 2009 byl návrh poslanců zaslán Úřadu vlády České republiky k vyjádření stanoviska. Vláda v čele s tehdejším premiérem Janem Fischerem souhlasila s návrhem zákona za předpokladu, že bude při dalším jednání přihlédnuto k požadavkům, které podrobně interpretovala. Především upozorňovala na fakt, že v § 8b odst. 5 písm. c) návrh na změnu zákona vypouští povinnost *získat písemný souhlas se zveřejněním informací, jedná-li se o osoby mladší 18 let nebo osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům od jejich zákonných zástupců. Tato právní úprava je nepřipustná už vzhledem k právnímu postavení těchto osob už nejen z hlediska § 8b odst. 2 trestního řádu, ale i z hlediska občanského zákoníku České republiky.*⁵⁷ Ve stejném ustanovení dále požaduje přesněji formulovanou specifikaci, kdo v případě smrti oběti je primárně zmocněn zveřejnit informace o oběti. Rozdílné postoje rodinných příslušníků by totiž mohly zhoršit rodinné vztahy, jak se ve svém stanovisku obává vláda. Návrh zákona však podpořila a ten podstoupil předsedovi Poslanecké sněmovny České republiky. Předseda Sněmovny Miloslav Vlček návrh doporučil k projednávání. To se však zdrželo a návrh se dostal do programu až v prosinci 2009.⁵⁸ Poslanecká sněmovna v prvním čtení přikázala návrh zákona projednat ústavně právním výborem v čele s Markem Bendou. Tedy stejným orgánem, který stál za zrodem „náhubkového“ zákona. Sám Benda, který se stal terčem výtek, zákon obhajoval, ale změnám se nebránil. *"Já říkám od začátku, že tam veřejný zájem je, že to vyplývá z ústavy, pokud ho někdo chce explicitně do zákona napsat, tak to mě nevedí, jenom se potvrzuje, že ten zákon je správně,"* řekl novinářům po lednovém zasedání výboru.

Na únorovém zasedání výbor přepracovaný poslanecký návrh s připomínkami přijal a doporučil Poslanecké sněmovně ke schválení. Poslanecká sněmovna na svém dubnovém zasedání ale zákon neschválila a v platnost nevstoupil. Nejspíše proto, že většina jeho tvůrců

⁵⁶ IHNED.CZ. 13. 1. 2010. *Jednání o „náhubkovém“ zákoně*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://life.ihned.cz/c1-39856350-jednani-o-nahubkovem-zakone>

⁵⁷ Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 815/1, 5 volební období, 2006-2010. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=815&ct1=1>

⁵⁸ CESKATELEVIZE.CZ: 16. 6. 2009. *Novela „náhubkového“ zákona se zatím odsouvá*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/58185-novela-nahubkoveho-zakona-se-zatim-odsouva/>

v červnových volbách nebyla znovuzvolena do Poslanecké sněmovny a nemohla tedy ho tedy přepracovat a prosadit.

5.2 Návrh vlády Jana Fischera na novelu zákona

V květnu 2009 se sešel tehdejší předseda vlády Jan Fischer se šéfredaktory největších českých médií a slíbil jim novelu „náhubkového“ zákona, která by zahrnovala institut veřejného zájmu i snížení přísných sankcí za porušení zákona. *"Vycházíme z toho, že zákon je účinný, platný, že ho respektujeme. Ale shledávám důvody pro to, zapracovat na případné novele,*"⁵⁹ poznamenal premiér po setkání. Koordinaci nad vytvořením vládního návrhu měl v pravomoci ministr pro lidská práva Michael Kocáb a na jednání přizval i expertní skupinu složenou z odborníků vybraných samotnými médii. Návrh zákona byl zhotoven za necelé tři měsíce a 26. srpna 2009 jej vláda schválila a doporučila k projednávání v Poslanecké sněmovně jako Sněmovní tisk 905.⁶⁰ Původní Kocábova snaha byla stihnout schválit zákon již v prvním čtení na zářijovém zasedání Poslanecké sněmovny a nečekat na předčasné volby v říjnu. Ústavní soud předčasné volby po stížnosti poslance Melčáka ale zrušil a ponechal v původním termínu v červnu 2010. Mandát úřednické vlády Jana Fischera se tedy prodloužil o několik měsíců.

5.2.1 Navrhované úpravy

Vládní návrh na novelu „náhubkového“ zákona reagoval na prosby médií a zakomponoval do znění novely institut veřejného zájmu. Na rozdíl od poslaneckého návrhu však přeformuloval téměř celý zákon včetně pasáže věnované sankcím a zmírnil je. V § 8a odst. 1 ze znění zákona vypadla problematická poslední věta *v přípravném řízení nesmějí orgány činné v trestním řízení zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka; takové informace mohou v nezbytném rozsahu zveřejnit pouze pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení.*⁶¹ Vládní návrh zakázal zveřejňování těchto informací, pokud to zákon nepovoluje v jiném paragrafu. V § 8b navrhuje snížit počet trestních činů, u kterých bude

⁵⁹ LIDOVKY.CZ: 26. 5. 2009. *Premiér podpořil snahu šéfredaktorů o změnu „náhubkového“ zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/premier-podporil-snahu-sefredaktoru-o-zmenu-nahubkoveho-zakona-p8q-/zpravy-domov.aspx?c=A090526_122419_ln_domov_ani

⁶⁰ TN.NOVA.CZ: 26.8.2009. *Vláda podpořila Kocábovo zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/vlada-podporila-kocabovo-zmirneni-nahubkoveho-zakona.html>

⁶¹ Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 905/0, 5. volební období, 2006-2010. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=905&CT1=0>

nadále zakázáno zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného a chránit jej tak před sekundární viktimizací. Navrhuje ponechat absolutní ochranu všech poškozených mladších osmnácti let a dále pouze obětí činů *zasahujících do lidské důstojnosti (zejména v sexuální oblasti)trestné činy, jejichž poškození jsou obzvlášť zranitelní (trestné činy vůči těhotné ženě) či trestné činy, jejichž oběti či jejich blízcí mohou být obzvláště traumatizováni (vražda, zabití, mučení).*⁶² Z dosavadního znění zákona by tak bylo vyřazeno například kuplířství a další trestné činy, se kterými není spojeno riziko vážného zranění poškozeného. § 8c se nemění, vkládá se za něj nový § 8d.

Tento § obsahuje již zmíněný prvek veřejného zájmu. Zveřejnění informací uvedených v předcházejících § povoluje pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení. Nebo pokud veřejný zájem převažuje nad zájmem na ochranu soukromí dotčené osoby. V případě osoby mladší 18 let musí souhlas se zveřejněním informací vyslovit jak dotčená osoba, pokud toho je schopna, tak i její zákonný zástupce. V případě úmrtí dotčené osoby musí udělit souhlas manžel, partner, děti nebo rodiče. V případě nezletilé osoby její zákonný zástupce. Vládní návrh tak v případě úmrtí poškozené osoby téměř kompletně kopíruje poslanecký návrh. Také neřeší, kdo z příbuzných má primární právo rozhodnout o zveřejnění informací, aby nedošlo ke sporům. Navíc přibývá další sporný bod. § 8d písm. b) druhá část první věty zní: *jde-li o osobu mladší 18 let, musí ke zveřejnění informací z důvodu jiného veřejného zájmu vyslovit předchozí souhlas tato osoba, **je-li toho schopna**, a také její zákonný zástupce.* Není ale nijak specifikováno, od jakého věku se vyjádření osoby považuje za relevantní. Pouze, že souhlas musí být učiněn písemně, srozumitelně a svobodně, jak vyplývá z důvodové zprávy vládního návrhu na novelu zákona zveřejněného ve Sněmovním tisku 905. Z toho vyplývá, že i šestileté dítě v první třídě může v případě srozumitelného písemného vyjádření spolurozhodovat o zveřejnění informací. Na rozdíl od poslaneckého návrhu právo posuzovat zveřejnění informací ve veřejném zájmu připadá prvoinstančně soudu. Změn dostal i zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Sankce se v § 44a odst. 3 a 4 snižují na pětinu původní sumy. Maximálně 200 tisíc korun zaplatí za přestupek fyzická osoba, která poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovených jiným právním předpisem, respektive maximálně 1 milion korun zaplatí za obdobné porušení zákazu televizní, tiskové, rozhlasové či filmové médium.

⁶² Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 905/0, 5. volební období, 2006-2010. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=905&CT1=0>

5.2.2 Legislativní proces přijímání zákona v Parlamentu

Poslanecká sněmovna vládní návrh novely zákona přijala k projednávání až v prosinci 2009 po několikaměsíčním prodlení. Ministr Kocáb z toho vinil i média, která podle něj o novelu nejevila dostatečný zájem a neinformovala o ní. *"Ve včerejším ani dnešním tisku se na toto téma neobjevila ani zmínka. Vzniká tak dojem, že média ztratila o tento podnět zájem."*⁶³ Především vinou poslanců ČSSD nebyl zákon přijat v prvním čtení⁶⁴ a přikázán k projednání ústavně právnímu výboru, jenž tedy dostal na starosti dva návrhy na novelu „náhubkového“ zákona ve stejné době. Výbor na svém lednovém zasedání přerušil projednávání návrhu a přikázal ho přepracovat. Na únorovém zasedání poté opět přerušil projednávání až do skončení projednávání poslaneckého návrhu zákona, jak vyplývá z usnesení ústavně právního výboru ze dne 17. února. Po volbách v červnu 2010 se k projednávání tohoto návrhu již nevrátil.

5.3 Návrh vlády Petra Nečase na novelu zákona

Po dvou neúspěšných pokusech o novelizaci „náhubkového“ zákona k dalšímu přikročilo ministerstvo spravedlnosti v čele s ministrem Jiřím Pospíšilem. Stále totiž platil kontroverzní zákon, který dostal za dobu své existence jediné změny. Sněmovní ústavně právní výbor se před volbami v červnu 2010 usnesl na tom, že umožní zveřejňovat informace o účastnících trestního řízení, pokud by to bylo ve veřejném zájmu. Na konci prosince 2010 tedy předložilo ministerstvo financí vládě návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo deklarovalo 4 cíle nové právní úpravy. 1) *„Umožnit zveřejnění informací ve veřejném zájmu. 2) Zúžit okruh trestných činů se zvýšenou ochranou poškozeného. 3) Výslovně upravit udělení souhlasu v případě smrti chráněné osoby. 4) Komplexně upravit výjimky ze zákazu zveřejnění informací.“*^{65 66}

⁶³ TYDEN.CZ: 9.9. 2009. *Podle Kocába není o novelu „náhubkového“ zákona zájem*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: http://www.tyden.cz/rubriky/media/podle-kocaba-neni-o-novelu-nahubkoveho-zakona-zajem_137983.html

⁶⁴ LIDOVKY.CZ: 2. 12. 2009. *ČSSD zabránila přijmout zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/cssd-zabranila-prijmout-zmirneni-nahubkoveho-zakona-p0n-/ln-media.asp?c=A091202_204916_ln-media_mpr

⁶⁵ PARLAMENTNÍ LISTY: 30.12. 2010. *Pospíšil: Novela náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Pospisil-Novela-nahubkoveho-zakona-184944>

⁶⁶ Viz příloha číslo 3

5.3.1 Legislativní proces přijímání zákona v Parlamentu

Vláda na své schůzi dne 12. ledna 2011 novelu „náhubkového“ zákona schválila a 19. ledna 2011 ji rozeslala poslancům jako Sněmovní tisk 231/0.⁶⁷ Organizační výbor Poslanecké sněmovny na zasedání 20. ledna 2011 doporučil projednání novely zákona a navrhl přikázat návrh k projednání ústavně právnímu výboru Poslanecké sněmovny jako usnesení č. 73.⁶⁸ Zpravodajem určil poslankyni Janu Suchou. V prvním čtení v Poslanecké sněmovně na 13. schůzi 1. února 2011 poslanci jednohlasně přikázali projednání novely zákona ústavně právnímu výboru, jak vyplývá z usnesení č. 267.⁶⁹ Ústavně právní výbor na svém zasedání dne 2. března 2011 po odůvodnění náměstka ministra spravedlnosti, zpravodajské zprávě a rozpravě doporučil Poslanecké sněmovně, aby návrh schválila.

Mezitím médií proběhly informace, že vládní návrh by měl legislativním procesem přijímání zákonů hladce projít. V Poslanecké sněmovně by podle informací ČTK pro přijetí zákona měli hlasovat všichni poslanci koalice a i opoziční ČSSD. Stejně tak v Senátu.⁷⁰

A zákulisní zprávy neklamaly. Do Poslanecké sněmovny se zákon vrátil ke druhému čtení 29. dubna 2011 a prošel obecnou i podrobnou rozpravou. Návrh uvedl ministr životního prostředí Tomáš Chalupa a zopakoval body, ve kterých návrh novelizuje původní „náhubkový“ zákon. Poté místopředsedkyně poslanecké sněmovny Vlasta Parkanová vyzvala k vyjádření předsedu ústavně právního výboru Marka Bendu, který poslancům doporučil, aby návrh schválili. V následné obecné rozpravě byl také jediný, kdo vystoupil. *„Já podporuji tento návrh, protože se domnívám, že na věcné podstatě nemění vůbec nic, že od začátku bylo jasné, že pokud převažuje veřejný zájem nad zájmem soukromým, pak na základě ústavních principů v této zemi je možné prolomit zásady trestního řízení a je možné nějakým způsobem zveřejňovat informace. Přesto si myslím, že je dobré zdůraznit, a zvláště dnes, že zákon od*

⁶⁷ Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 231/0, 6 volební období, 2010-2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=231&CT1=0>

⁶⁸ Poslanecká sněmovna, organizační výbor: Usnesení č. 73, 6 volební období, 2010-2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&v=ORGV&ct=73>

⁶⁹ Poslanecká sněmovna: Usnesení PS č. 267, šestý volební období, 2010_2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&v=US&ct=267>

⁷⁰ Média: 24. 1. 2011. Novela „náhubkového“ zákona by měla ve sněmovně hladce projít, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: <http://www.ceskamedia.cz/media/366361/media-novela-nahubkoveho-zakona-by-mohla-ve-snemovne-hladce-projit>

prvopočátku měl hluboký smysl, má smysl a že právě jenom toto drobné zpřesnění, které vychází z ústavních principů, je tím správným řešením - nikoliv jeho rušení“.⁷¹

Na další schůzi Poslanecké sněmovny ČR dne 6. května poslanci návrh ve třetím čtení schválili a návrh zákona postoupil Senátu ČR jako senátní tisk 95/0.⁷² Hlasováním prošel poměrně hladce. 117 poslanců bylo pro, pouze dva s návrhem nesouhlasili.

Senátem prošlo schvalování návrhu zákona velmi rychle. Organizační výbor ho přidělil k projednání senátnímu ústavně-právnímu výboru, který na svém zasedání ze dne 25. května 2011 návrh doporučil Senátu ke schválení.⁷³ Ten tak učinil na 9. schůzi Senátu ČR dne 8. června 2011. Předseda senátního-ústavně právního výboru Miroslav Antl v obecné rozpravě připomněl, že Senát některé zmíněné úpravy v původním „náhubkovém“ zákonu sám navrhoval v ústavní stížnosti, kterou podal ihned po přijetí zákona. Ústavní soud však na stížnost do přijetí tohoto návrhu nestihl reagovat.

Prezident Václav Klaus se rozhodl návrh nevetovat a 29. června 2011 jej podepsal. Novela „náhubkového“ zákona, tedy zákon č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, začala platit dne 1. srpna 2011. Nyní si podrobněji rozebereme vybrané části nově přijaté právní úpravy a na konkrétních příkladech si ukážeme změny oproti původnímu „náhubkovému“ zákonu.

⁷¹ Poslanecká sněmovna: Zasedání dne 29. dubna, šesté volební období, 2010-2014 dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/s016097.htm#r6>

⁷² SENÁT: Senátní tisk 95/0. Dostupný na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=59962>

⁷³ SENÁT: Senátní tisk 95/1. Dostupný na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=60172>

6. Zákon č. 207/2011 Sb., novela „náhubkového“ zákona

6.1 Znění novely „náhubkového“ zákona

§ 8a

(1) Při poskytování informací o své činnosti veřejnosti orgány činné v trestním řízení dbají na to, aby neohrozily objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností, a aby neporušily zásadu, že dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen (§ 2 odst. 2). V přípravném řízení nesmějí zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka

(2) Při poskytování informací podle odstavce 1 orgány činné v trestním řízení zvláště dbají na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let.

(3) Orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací podle odstavce 1 veřejným sdělovacím prostředkům; poskytnutí informací odeprou z důvodů ochrany zájmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Vyhradí-li si v přípravném řízení státní zástupce právo poskytnout informace o určité trestní věci, může je policejní orgán poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.

§ 8b

-(1) Osoby, kterým byly orgány činnými v trestním řízení poskytnuty informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a odst. 1 věty druhé, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmějí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům. O tom musí být tyto osoby poučeny.

(2) Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141 trestního zákoníku), některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 trestního zákoníku), některý

z trestných činů proti těhotenství ženy (§ 159 až 162 trestního zákoníku), trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až 193 trestního zákoníku), trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku), týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

(3) Zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v odstavci 2, je zakázáno.

(4) Pravomocný rozsudek nesmí být zveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména, popřípadě jmen, příjmení a bydliště poškozeného uvedeného v odstavci 2. Předseda senátu může s přihlédnutím k osobě poškozeného a povaze a charakteru spáchaného trestného činu rozhodnout o dalších omezeních spojených se zveřejněním pravomocného odsuzujícího rozsudku za účelem přiměřené ochrany zájmů takového poškozeného.

§ 8c

Nikdo nesmí bez souhlasu osoby, které se takové informace týkají, zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 nebo informace z něj získané, údaje o telekomunikačním provozu zjištěné na základě příkazu podle § 88a, nebo informace získané sledováním osob a věcí podle § 158d odst. 2 a 3, umožňují-li zjištění totožnosti této osoby a nebyly-li použity jako důkaz v řízení před soudem.

§ 8d

(1) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze v nezbytném rozsahu zveřejnit pro účely pátrání po osobách, pro dosažení účelu trestního řízení, nebo umožňuje-li to tento zákon. Uvedené informace lze také zveřejnit, odůvodňuje-li to veřejný zájem, pokud převažuje nad právem na ochranu soukromí dotčené osoby; přitom je třeba zvlášť dbát na ochranu zájmů osoby mladší 18 let.

(2) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze také zveřejnit, pokud osoba, již se zákaz zveřejnění týká, udělila ke zveřejnění informace výslovný souhlas.

Zemřela-li nebo byla-li tato osoba prohlášena za mrtvou, souhlas se zveřejněním informací je oprávněn udělit její manžel, partner nebo její děti, a není-li jich, její rodiče; v případě osoby mladší 18let nebo osoby zbavené způsobilosti

(3) k právním úkonům nebo s omezenou způsobilostí k právním úkonům její zákonný zástupce. Souhlas se zveřejněním informací nemůže udělit osoba, která je pachatelem trestného činu spáchaného vůči osobě, jež zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou.

(4) Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, lze také zveřejnit, pokud osoba, jíž se zákaz zveřejnění týká, zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou a není-li žádná osoba oprávněná udělit souhlas se zveřejněním podle odstavce 2.⁷⁴

6.2 Rozbor novely „náhubkového“ zákona

Vládní návrh se snaží znění zákona zjednodušit a vypustit části, které by se navzájem mohly dostat do rozporu. Stejně tak gramaticky upravuje některé nešikovně formulované věty a poučuje se z chyb, které byly vyčítány předchozím návrhům na novelu.

V § 8a odst. 1 se část druhé věty zrušuje a zakazuje tedy v rámci přípravného řízení orgánům činným v trestním řízení zveřejňovat v přípravném řízení informace umožňující zjištění totožnosti nejen poškozeného, ale i podezřelého, svědka a zúčastněné osoby. Tyto informace však mohou být zveřejněny díky institutu veřejného zájmu zaneseného do nového § 8d. Odst. 2 a 3 se nemění.

V § 8b odst. 1 se díky přesnější formulaci omezuje poučovací povinnost a zákaz zveřejňování informací se zohledňuje pouze v případě osoby poškozené, podezřelé, svědka nebo zúčastněné osoby. Současný výklad chránil všechny osoby zúčastněné na trestním řízení, tedy i zapisovatele, tlumočníka či znalce. V odst. 2 se navrhuje omezit okruh trestných činů, u kterých je zakázáno zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného pouze na případy, kdy ochrana osobnosti před sekundární viktimizací je opravdu důvodná. Novela navrhuje vypustit z tohoto bodu zákona například trestný čin rvačky či kuplířství. Zachovává se zvýšená ochrana poškozených mladších 18 let z důvodu vyššího rizika psychické i fyzické zranitelnosti. Zletilým poškozeným se přiznává zvýšená ochrana v případě trestných činů v sexuální oblasti, s rizikem těžké újmy na zdraví a dále pak s ohledem na specifickou zranitelnost poškozených jako v případě trestných činů vůči těhotné

⁷⁴ Sbírka zákonů: Zákon č. 207/2011 Sb., platný od 1. srpna 2011 dostupný na: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=231>

ženě či jinak bezmocné. Odst. 5 se ruší. Výjimky, za kterých zákaz zveřejnění informací neplatí, jsou vedeny v § 8d. Ze stejného důvodu se vypouští i první část první věty § 8c a nově tak nesmí nikdo zveřejnit informace o provedení odposlechu bez souhlasu, které se to týká, pokud to nepovoluje § 8d.

V § 8d odst. 4 se specifikuje, za jakých okolností se mohou zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného. O tom, zda nebyl zveřejněním informací porušen zákon, bude prvoinstančně rozhodovat soud. Už tedy ne Ústav pro ochranu osobních údajů jako v případě původního „náhubkového“ zákona. Podle tvůrce přijaté novely ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila je nutné posuzovat konkrétně případ od případu, zda byly informace zveřejněny v rámci veřejného zájmu.⁷⁵ Ve výjimečných případech mohou být zveřejněny i informace o osobách mladších 18 let, pokud právo veřejnosti na informace převáží právo na ochranu osobnosti. Umožňuje to i mezinárodní smlouva Úmluva o právech dítěte, která je součástí právního pořádku ČR. Například v případě nebezpečí spáchání teroristického útoku.

Odst. 5 specifikuje, kdo může udělit souhlas se zveřejněním informací. Samozřejmě poškozená osoba, v případě nezletilé osoby její zákonný zástupce. Poškozená osoba může udělit buď předchozí nebo následný souhlas. Předchozí ještě před zveřejněním informací a následný až zveřejnění. Novinář ale zveřejněním informací a až následnou žádostí poškozené osoby o souhlas se zveřejněním riskuje, že v případě neudělení souhlasu poruší zákon a vystaví se hrozbě sankce. Odpadá také povinnost, kterou navrhoval předchozí vládní návrh, aby i nezletilá osoba spolurozhodovala o udělení souhlasu se zveřejněním informací. V případě úmrtí poškozené osoby souhlas se zveřejněním uděluje primárně manžel nebo její děti. Sekundárně poté rodiče. Novela tak předchází možným sporům uvnitř rodiny, na které upozorňoval ústavně právní výbor při úpravách předchozích návrhů na novelu a přímo určuje, kdo má primárně právo udělit souhlas se zveřejněním informací. Nutno dodat, že podle původního znění „náhubkového“ zákona mohla souhlas se zveřejněním informací udělit pouze poškozená osoba, jiné výjimky nebyly dovoleny. Novela také připojuje morální dovětek, který předchozí návrhy opomíjely. Pachatel ani v případě příbuzenského vztahu s poškozenou osobou nemá právo udělit souhlas se zveřejněním informací. A odst. 6 povoluje

⁷⁵ PARLAMENTNÍ LISTY: 30.12. 2010. *Pospíšil: Novela náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Pospisil-Novela-nahubkoveho-zakona-184944>

zveřejnit informace v případě, že poškozená osoba zemřela a žádné osoby oprávněné k udělení souhlasu též nežijí. V takovém případě totiž není potřeba nikoho chránit před sekundární viktimizací a ochrana osobnosti tedy není důvodná.

Novela neupravuje zákon o ochraně osobních údajů a sankce tedy zůstávají na stejné výši. Tvůrcům novely se až pět milionové sankce a odnětí svobody až na pět let zdají přiměřené a důrazně odrazují média od zveřejnění informací umožňující zjištění totožnosti poškozených osob, které chrání zákon.

6.3 Novela „náhubkového“ zákona v praxi

Institut veřejného zájmu byl tedy zanesen do „náhubkového“ zákona. Médii od 1. srpna 2011 dovozoval zveřejnit informace zakázané v § 8a- 8c v případě veřejného zájmu, pokud převažoval nad ochranou osobnosti. Novinářům byl tedy uvolněn náhubek a dovoleno zveřejňovat klíčové informace v kauzách s celospolečenským dopadem. Například informace z odposlechů či jména poškozených a podezřelých v případě veřejně činných osob. Všimla si toho i zahraniční média, která dřívější úpravu kritizovala a přikláněla se na stranu českých novinářů, že se jedná o protiústavní omezení svobody projevu. Například ruská nyní s povděkem zmiňovala, že *„českým novinářům dovolili odposlouchávat v zájmu obecného blaha“*.⁷⁶ Na rozdíl od negativního přijetí „náhubkového“ zákona, kdy média rozeslala nejvyšším státním činnostníkům nesouhlasné dopisy a na webových stránkách vězení pro novináře hlasitě kritizovala zákon,⁷⁷ novela byla přijata poklidně a média nových úprav začala okamžitě využívat. Na vzorových příkladech si nyní ukážeme změny v zákoně v praxi.

6.3.1 Vzorový příklad 1- vražda Simony Monyové

4. srpna se v médiích objevila zpráva o zavraždění spisovatelky Simony Monyové. Někteří novináři ještě nevěděli, jak mohou s informací naložit a v článcích zpočátku neidentifikovali oběť a psali pouze o „známé spisovatelce,“ jak nakazoval původní „náhubkový“ zákon. Ale již 4. srpna se objevily články zveřejňující nejen jméno oběti, ale i její vizuální podobu.⁷⁸ Simona Monyová byla sice známou kulturní osobností, její knihy především ženská část

⁷⁶ IHNED.CZ: 3. 8. 2011. *Ruská média řeší „náhubkový“ zákon. Zmiňují také Grosse, Topolánka a Věci veřejné.* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://zpravy.ihned.cz/svet-rusko/c1-52474690-ruska-media-resi-nahubkovy-zakon-zminuji-take-grosse-topolanka-a-veci-verejne>

⁷⁷ viz kapitola Vybrané části zákona a reakce médií

⁷⁸ CENTRUM.CZ: 4. 8. 2011. *Autorka červené knihovny Monyová: Našli ji ubodanou,* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://bleskove.centrum.cz/clanek.phtml?id=709637>

populace často vyhledávala a byla tedy veřejně činnou osobou a z toho důvodu musela snášet i větší míru zásahů do soukromí. Jenže zveřejňování informací v rámci institutu veřejného zájmu je podmíněno celospolečenským dopadem události.⁷⁹ Ano, čtenáři by se asi měli dozvědět, že jejich oblíbená autorka zemřela. Je nutné však zveřejňovat i podrobnosti o úmrtí a rodinných poměrech, jak činily bulvární deníky? Podle mého mínění a výkladu novely zákona nikoliv. Médii sice byl zmírněn přísný náhubek a mohou zveřejnit totožnost oběti v případě veřejně činné osoby, ale ne podrobnosti o případu, který v tomto případě nijak neohrožuje společnost. Pachatel, manžel oběti, byl od začátku vypuknutí kauzy pod policejním dohledem a nikoho jiného ohrozit již nemohl. Zákon se kromě obětí snaží před sekundární viktimizací chránit i příbuzné, v tomto případě děti Monyové. A ty byly neustále konfrontovány a do případu zatahovány.⁸⁰ Média se ani nemohla odkázat na souhlas se zveřejněním informací získaným od příbuzných, jak dovoluje § 8d zákona. Rodina sice s médii komunikovala, ale výslovný souhlas nikdy neudělila. Na druhou stranu se proti zveřejnění informací ani neohradila. Novela zákona do § 8d také zahrnuje dovětek, že souhlas se zveřejněním informací nemůže udělit pachatel trestného činu, i když je příbuzensky spjatý s obětí. Nato nepamatovaly předchozí dva návrhy na novelu zákona a podle jejich znění by tedy souhlas mohl v tomto případě udělit i manžel. Což by se mohlo zdát jako dosti nešťastné řešení.

Myslím si, že ani institut veřejného zájmu by v případě vraždy Simony Monyové neměl znamenat jednoduchou omluvu pro média a soud by se měl tímto případem podezření z porušení zákona zabývat. Zákon vzniknul po kuřimské kauze, kdy média zveřejňovala necitlivé informace o poškozených dětech. Děti Monyové sice nebyly nijak týrány, ale podrobnosti o jejich těžkém životním údělu by zveřejňovány také být neměly.

Pokud si porovnáme vzorové titulky článků, které se v médiích mohly objevit před „náhubkovým“ zákonem, za éry jeho účinnosti a po jeho novelizaci, příkladně uvidíme konkrétní změny. Před 1. dubnem 2009 média nebyla nijak omezována a v bulvárních denících by se mohl objevit titulek článku: *Monyovou brutálně zavraždil manžel, rány nožem odrážela marně!* Tedy informace o totožnosti oběti, podezřelém i o samotném násilném aktu. I kdyby soud manžela nakonec zprostil viny, podezření okolí by se nikdy nezbavil. Před touto sekundární viktimizací chtěl podezřelý, poškozený i příbuzné chránit „náhubkový“ zákon

⁷⁹ Páleník, O. (2012) s. 38

⁸⁰ NOVINKY.CZ: 4. 8. 2011. *Manžel mě jedenáct let bil a znásilňoval, psala Monyová příteli krátce před smrtí*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/krimi/240931-manzel-me-jedenact-let-bil-a-znasilnoval-psala-monyova-priteli-kratce-pred-smrti.html>

platný od 1. dubna 2009. V době jeho účinnosti by tedy titulek vypadal rozdílně než v prvním případě. Manžel byl dopaden, tudíž zveřejnění informací umožňující zjištění totožnosti nebylo nezbytné pro účely pátrání a jeho anonymita musela zůstat až do podání žaloby státním zástupcem na jeho osobu zachována, jak vyplývalo z § 8a zákona. Stejně tak i jméno spisovatelky, jejíž identita byla chráněna díky § 8b. Titulek by tedy vypadal zhruba následovně: *Známá spisovatelka byla zavražděna*. A po novelizaci zákona média sice mohou o případu a totožnosti oběti informovat, ale pouze v případě veřejného zájmu převažujícího nad ochranou osobnosti. V případě vraždy Simony Monyové, veřejně činné osoby, tedy mohou zveřejnit informace zjišťující její totožnost, ale neměly by zveřejnit podrobnosti o případu, protože na něj se nevztahuje institut veřejného zájmu, jak je popsáno výše. Takže vzorový titulek by zněl: *Náhle zemřela spisovatelka Simona Monyová*. V realitě ale média využívala titulků podobajícím se tomu prvnímu, korektnímu z doby před vznikem zákona.⁸¹ Je tedy otázkou, zda novelizace zákona neuvolnila novinářům náhubky definitivně.

Institut veřejného zájmu zanesený v novele sice umožnil novinářům opět zveřejňovat dříve kontroverzní informace, ale také informace s nesporným celospolečenským dopadem, které by dříve byly okleštěny o klíčové detaily a důkazy. Například odposlechy dokazující protiprávní jednání. Z roku 2012 můžeme jmenovat tři transparentní případy, ve kterých institut veřejného zájmu sehrál svoji roli a umožnil zveřejnění jinak zakázaných informací.

6.3.2 Vzorový příklad 2- Korupční kauza Davida Ratha

14. května 2012 policie „přímo při činu“ zadržela poslance a hejtmána Davida Ratha. U sebe měl sedmimilionový úplatek převzatý od ředitelky kladenské nemocnice Kateřiny Poncové a jejího partnera exposlance Jana Kotta.⁸² Poslanecká imunita Ratha tak neochránila, protože byl přistižen přímo při protizákonné činnosti a byl umístěn do vazební věznice. Informace umožňující zjištění totožnosti podezřelých mohly být v tomto případě zveřejněny již v přípravném řízení, protože se jednalo o veřejně činné osoby a jejich protiprávní jednání mělo celospolečenský dopad. Policie totiž pojala podezření, že se Rath obohacoval na evropských dotacích adresovaných na rekonstrukci nemocnic v jeho kraji a úplatek to nepřímo potvrzoval. Novela „náhubkového“ zákona umožnila zveřejnit

⁸¹ AHA.CZ: 5. 8. 2011. *Vražda slavné spisovatelky Simony Monyové. Manžel ji bodal a bodal...*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/61993/vrazda-slavne-spisovatelky-simony-monyove-44-manzel-ji-bodal-a-bodal.html>

⁸² IDNES.CZ: 15. 5. 2012. *Přehledně: Kauza Davida Ratha v otázkách a odpovědích*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kauza-rath-v-otazkach-a-odpovedich-fmk-/domaci.aspx?c=A120515_162326_domaci_hv

i informace z provedených odposlechlů, které dokazovaly opakované přijetí úplatků, a tak se v médiích mohly objevit titulky článků jako tento na blesk.cz: *Odposlechy Ratha, když přebíral úplatky. Dárčky, dárčky, radoval se jako dítě.*⁸³ Podle původního znění zákona by to však bylo komplikovanější, protože informace umožňující zjištění totožnosti podezřelých mohly být v přípravném řízení zveřejněny pouze pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení. Výjimku mohl udělit pouze státní zástupce. Až do podání žaloby státním zástupcem by tak identita Ratha, který již seděl ve vazbě, musela zůstat v anonymitě, pokud by státní zástupce nerozhodl jinak. Stejně tak by nemohly být zveřejněny odposlechy bez souhlasu Ratha až do jejich použití jako důkazu před soudem. Média by je tak sice mohla zveřejnit, ale až po několika měsíčním prodlení a tyto informace by ztratily punc exkluzivity. Takže titulky článků v médiích v době účinnosti „náhubkového“ zákona by během přípravného řízení vypadaly následovně: *Policie zatkla známého poslance při brání úplatku.*

6.3.3 Odposlechy hovorů primátory Prahy Pavla Béma a lobbisty Romana Janouška

V březnu 2012 MF Dnes zveřejnila přepisy odposlechlů bývalého primátora Prahy Pavla Béma, úředníka Petera Ďurici a pražského lobbisty Romana Janouška, které v roce 2007 pořídila Bezpečnostní informační služba. Nahrávky dokazují nadstandardní vztahy mezi vedením pražského magistrátu a Janouškem, jenž působil jako nepsaný poradce a Bém s ním veškeré své kroky konzultoval a nechal ho spolurozhodovat při činnosti magistrátu.⁸⁴ Policie začala celou událost vyšetřovat, dokonce založila zvláštní skupinu v rámci Úřadu služby kriminální policie. Odposlechy od MF Dnes přejala i ostatní česká média a zveřejňovala vybrané pasáže dokazující přinejmenším neobvyklé postupy při rozhodování magistrátu a také srdečný vztah všech tří zúčastněných.⁸⁵⁸⁶ Novela „náhubkového“ zákona na rozdíl od původního znění zákona odposlechy umožňuje zveřejnit ve veřejném zájmu. Bém, Janoušek i

⁸³BLESK.CZ: 19. 6. 2012. *Odposlechy Ratha, když přebíral úplatky. Dárčky, dárčky, radoval se jako dítě*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-kauza-david-rath/178293/odposlechy-ratha-kdyz-prebiral-uplatky-darecky-darecky-radoval-se-jako-dite.html>

⁸⁴IDNES.CZ: 21. 3. 2012. *Tajné hovory Béma a lobbisty Janouška: nahrávky skončily v agentuře ABL*, [online]. [cit. 2013-03-19]. dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/odposlechy-bema-a-janouska-skoncily-u-abl-vita-barty-fyn-/domaci.aspx?c=A120320_203648_domaci_ert

⁸⁵TYDEN.CZ: 23. 3. 2012. *Hovory „kolibříka“ Béma a „mazánka“ Janouška řeší policie*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/hovory-kolibrika-bema-a-mazanka-janouska-resi-policie_229071.html

⁸⁶IDNES.CZ: 23. 3. 2012. *Kolibříku, Mazánku, Jimbiči... Jak Janoušek mluvil s Bémem a úředníky*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/co-zaznamenala-tajna-sluzba-na-odposlesich-bema-a-janouska-p3y-/domaci.aspx?c=A120323_120253_domaci_jav

Řurica jsou veřejně činné osoby působící ve veřejném sektoru, jejich jednání ovlivňuje společnost. Takže média, primárně MF Dnes, využila institutu veřejného zájmu a informace mohla zveřejnit ještě před započatím trestního řízení. Případ je podobný předchozímu vzorovému příkladu, nyní však novináři poskytli vodítko policii a uplatnili tak kontrolní službu veřejnosti. Původní „náhubkový“ zákon by zveřejnění odposlechů před jejich použitím jako důkazu před soudem neumožňoval, jak vyplývá z § 8c zákona. Takže MF Dnes by informace sice mohla získat, ale ne okamžitě zveřejnit.

6.3.4 Vzorový příklad 4 - Nehoda lobbisty Romana Janouška

Třetí příklad události, jejíž zveřejnění v médiích v roce 2012 ovlivnil institut veřejného zájmu, se zaměřuje na březnovou nehodu známého pražského podnikatele a lobbisty Romana Janouška, kterého v té době vyšetřovala policie. Janoušek pod vlivem alkoholu způsobil dopravní nehodu a poté srazil řidičku druhého vozu a od místa činu odjel. Řidička skončila ve velmi vážném stavu v nemocnici, ale přežila. Policie dopadla Janouška brzy po nehodě a o dva dny později mu předala obvinění ze spáchání dvou trestných činů- přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky a zločinu těžkého ublížení na zdraví.⁸⁷ Média případ přejala již v den nehody a totožnost pachatele neprodleně zveřejnila. Janoušek jako vlivný lobbista a přítel mnohých pražských politiků je veřejně činnou osobou a jeho jméno se v médiích skloňuje často hlavně ve spojitosti s neprůhlednými zakázkami a vazbami na vysoce postavené veřejné činitele.⁸⁸ Jeho identita tedy nemusela zůstat v anonymitě ani během přípravného řízení a díky institutu veřejného zájmu mohla být zveřejněna.

Naopak identita oběti zveřejněna nebyla. Padesátiletá žena vietnamského původu totiž byla chráněna § 8b zákona a nevztahovaly se na ni ani výjimky uvedené v § 8d. Titulky článků v médiích vypadaly jako tento na idnes.cz: *Lobbista Janoušek boural opilý. Když chtěl ujet, srazil řidičku.*⁸⁹ V době účinnosti původního „náhubkového“ zákona je však vysoce pravděpodobné, že by Janouškova identita zůstala po dobu přípravného řízení v anonymitě. Janoušek byl sice chvíli „na útěku,“ ale policie ho brzy dopadla a nebyl by tak důvod poskytnout médiím informace umožňující zjištění jeho totožnosti pro účely pátrání po

⁸⁷ IDNES.CZ: 25. 3. 2012. *Lobbista Janoušek byl obviněn ze dvou trestných činů*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/lobbista-janousek-byl-obvinen-ze-dvou-trestnych-cinu-p0v-domaci.aspx?c=A120325_183951_domaci_hro

⁸⁸ (viz podkapitola Vzorový příklad 3).

⁸⁹ IDNES.CZ: 23. 3. 2012. *Lobbista Janoušek boural opilý. Když chtěl ujet, srazil řidičku*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupný na: http://zpravy.idnes.cz/opily-lobbista-roman-janousek-srazil-v-porsche-ridicku-volva-pu0-krimi.aspx?c=A120323_120749_praha-zpravy_wlk

osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení. Titulek na idnes.cz by se tedy musel pozměnit a zněl by zhruba takto: *Významný pražský lobbista boural opilý. Když chtěl ujet, srazil řidičku.*

6.3.5 Vzorový příklad 5 - Bratři několik let znásilňovali svoji sestru

Existují ale i případy, kdy média nemohou zveřejnit všechny informace, na které mají podle novely „náhubkového“ zákona právo, protože by zveřejněním informace v souladu s jedním § zákona porušila § jiný.

Na začátku března 2013 začali písečtí policisté vyšetřovat případ týrání a znásilňování. Dva bratři středního věku znásilňovali několik let svoji sestru. Na případ upozornil soused poškozené a policie podala na staršího z bratrů návrh na vzetí do vazby.⁹⁰ Identitu oběti, tedy sestru, chrání podle § 8b novelizovaný „náhubkový“ zákon. Protože se nejedná o událost spadající do institutu veřejného zájmu, informace umožňující zjištění totožnosti poškozené nemohou být zveřejněny. Identita bratrů však je chráněna pouze v přípravném zjištění, pokud by byli obviněni, média by za normálních okolností mohla tyto informace zveřejnit. Jenže v tom případě by byly zveřejněny i informace umožňující zjištění totožnosti poškozené. V médiích se sice neobjevilo, zda byla sestra vdaná a nepoužívala již dívčí jméno, informace vydané policií však vypovídají spíše o opaku- sourozenci dlouho žili ve společné domácnosti, dokud jeden z nich neskončil v léčebně. Nejspíš tedy měla stále stejné příjmení a zveřejněné identity jejích bratrů by umožnily i zjištění její vlastní totožnosti a tím by byl porušen zákon.

Zákon sice nezakazuje zveřejnění totožnosti obviněných, ale primárně chrání identitu oběti a ta by tedy měla být ponechána v anonymitě. Bratři navíc byli pod policejním dohledem a nikomu dalšímu nebezpečí nehrozilo. V tomto případě by tedy verze titulků za éry „náhubkového“ zákona mohla znít úplně stejně jako tento podléhající novele zákona: *Bratři podle policie deset let znásilňovali sestru. Je jí 49 let.*⁹¹ Informace by samozřejmě mohly být zveřejněny se souhlasem poškozené osoby, tedy sestry, ale ani riziko nezískání následného souhlasu a hrozbu vysoké sankce média raději neriskovala a všechny tři sourozence ponechala v anonymitě. Na tomto případě je tedy příkladně vidět základní záměr zákona- chránit oběti

⁹⁰ NOVINKY.CZ: 13. 3. 2013. *Bratři na Písecku 10 let znásilňovali svoji sestru*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/krimi/295907-bratri-na-pisecku-10-let-znasilnovali-sestru.html>

⁹¹ IDNES.CZ: 13. 3. 2012. *Bratři podle policie deset let znásilňovali sestru. Je jí 49 let*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/bratri-znasilnovali-sestru-dp7/krimi.aspx?c=A130313_150254_budejovice-zpravy_khr

trestných činů před sekundární viktimizací a vlivem médií na úkor informovanosti společnosti, pokud nemá událost globální dopad.

6.4 Dopady novely „náhubkového“ zákona na svobodu projevu a ochranu osobnosti

„Náhubkový“ zákon nabyt účinnosti 1. dubna 2009 a vyvolal podezření, že se jedná o protiústavní usnesení. Tvůrce zákona Marek Benda novou úpravu obhajoval s tím, že se nejedná o cenzuru médií, protože existuje určitý okruh osobních informací, které mají zůstat v anonymitě a ty zákon vymezuje.⁹² Jak je vysvětleno v kapitole *Svoboda projevu v Listině základních práv a svobod*, v případě „náhubkového“ zákona se jedná o předběžné opatření, které pouze kalkuluje se zákonným omezením, aby samotný článek nebyl protizákonný. Za pravdu mu dává i odborník na mediální právo Michal Bartoň, který se domnívá, že v případě ochrany práv člověka jsou určitá omezení přípustná a v demokratickém systému přijatelná.⁹³ Jenže podle médií umocněná práva na ochranu osobnosti daná zákonem znemožňovala žurnalistům plnit roli hlídacího psa demokracie a kontrolovat výkonnou moc ve státě. Zákon totiž chránil i veřejně činné pachatele, nejenom oběti závažných trestných činů a osoby mladších osmnácti let před sekundární viktimizací, jak byla původní vize zákona. Média volala především po institutu veřejného zájmu, který by v případě celospolečenského dopadu události převažující nad ochranou osobnosti umožnil zakázané informace zveřejnit a média tak nadále mohla plnit kontrolní a informační službu veřejnosti.

Po dvou letech byla přijata novela zákona, která práva novinářů na úkor ochrany osobnosti opravdu rozšířila. Vyvážení svobody projevu a ochrany osobnosti se ukazuje v případě zúžení okruhu trestných činů, jejichž oběti musí být chráněny. Novela přestala chránit oběti méně závažných trestných činů, u nichž přílišná ochrana osobnosti byla zbytečná a pouze omezovala práci novinářů. Institut veřejného zájmu zanesený v novele pomohl naplnit původní poselství zákona- chránit pouze osoby mladší osmnácti let a oběti a podezřelé ze závažných trestných činů před sekundární viktimizací a vlivem médií. Naopak média opět mohou svobodněji reportovat o výkonné moci ČR a plnit tak roli „hlídacího psa demokracie.“

⁹² IDNES.CZ: Vaca, Jan; Šťastný, Jiří: 4. 11. 2008. *Novela trestního řádu omezuje svobodu médií, tvrdí kritici*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A081104_195652_media_lpo

⁹³ Bartoň (2010), str. 133

I novela však ukázala svou stinnou stránku v případě informování o úmrtí Simony Monyové. Média nerespektovala pozůstalé a bez jejich vědomí zveřejňovala citlivé informace o jejich životě. V tomto případě by měl soud tvrdě zasáhnout a využít vysokých sankcí zanesených v zákoně, aby média konečně pochopila pravý smysl zákona. Jinak se nikdy nepoučí a omezení jejich práv prostřednictvím novely zákona bude nedostatečné a konflikt mezi dvěma ústavními právy bude pokračovat.

7. Závěr

Tato práce se zabývala právní normou, která v nadsázce řečeno vrátila žurnalistickou praxi do stavu, v jakém se nalézala před přijetím médií „náhubkového“ zákona. Listina základních práv a svobod v čl. 17 povoluje určité omezení svobody projevu, pokud jsou v ohrožení jiná práva a svobody, pro plné pochopení pojmu svoboda projevu sloužila úvodní teoretická stat'. A tato situace v České republice nastala po Kuřimské kauze. Média toužící po co největší exkluzivitě zveřejňovala informace přinejmenším porušující etiku, ne-li zákon. Zákonodárci tedy využili svých práv a rozhodli se pro zvýšenou ochranu osobnosti. Jejich záměr byl chvályhodný, nový zákon však pojali příliš zešíroka a kromě dětských obětí a obětí závažných trestných činů zákon chránil i oběti méně závažných trestných činů jako rvačky, podezřelé i zakazoval zveřejnit odposlechy, které nebyly použity jako důkaz před soudem. Média se obávala, že nemohou nadále plnit pozici hlídacího psa demokracie a kontrolovat výkonnou moc, protože zákon chránil i veřejně činné osoby, jejichž jednání poškozuje český stát. Některá zákon dokonce považovala za cenzuru, odborník na mediální právo Michal Bartoň však určité omezení svobody projevu ve prospěch jiných práv a svobod vnímá jako legitimní, tudíž „náhubkový“ zákon lze považovat za předběžné opatření.⁹⁴

Na novele „náhubkového“ zákona se začalo rychle pracovat. Z důvodu časové tísně vznikly nejdříve návrhy, které pouze ke každému bodu zákona připojovaly výjimku, že informace mohou být zveřejněné ve veřejném zájmu a o udělení souhlasu mohou rozhodnout i příbuzní poškozeného a nepředvíдалy důsledky zveřejněných informací. Kritizovaný ústavně právní výbor v čele s Markem Bendou ovšem dbal na původní záměr zákona- chránit oběti mladší osmnácti let a závažných trestných činů před sekundární viktimizací a vlivem médií- a první dva návrhy na novelu tak dlouho vracel k přepracování, až skončil mandát „úřednické“ vlády, tedy vlády, za které byl i původní zákon přijat. Až třetí návrh na novelu působil propracovaným dojmem a snažil se napravit všechny chyby původní právní úpravy, jak vyplývá z důvodové zprávy Sněmovního tisku 231.⁹⁵ Zúžil okruh trestných činů, u kterých zůstala zvýšená ochrana, souhlas se zveřejněním informací za jasných podmínek přiřknul i rodinným příslušníkům a hlavně dovolil informace zveřejnit ve veřejném zájmu, explicitně však vymezil působnost tohoto institutu.

⁹⁴ Bartoň (2010), str. 133

⁹⁵ Viz příloha číslo 3

Vytvořená koláž článků a rozborů dokazuje výše zmíněné teze. Protože se jedná o silně medializovaný zákon, přišlo mi účelné teoretické rozборы prokládat publikovanými články napříč celým českým žurnalistickým spektrem. Je zajímavé sledovat, že rozdíly mezi bulvárními a seriózními médii se v případě dopadu „náhubkového“ zákona stírají, problém se zákazem zveřejnění informací o obětech trestných činů pocítila všechna média.

Některá také začala okamžitě zneužívat zmírnění zákona, jak je ukázáno na příkladu vraždy Simony Monyové. Střet dvou ústavních práv, svobody projevu a ochrany osobnosti, měla sice novela zákona definitivně vyřešit, ale média opět ukázala, že v případě nerozhodnosti soudu necitlivé informace zveřejní stejně jako před přijetím „náhubkového“ zákona. Zde je tedy prostor pro další změny- novela chrání osoby pouze v nejnútnejších případech, tudíž by sankce za porušení měly být ještě několikanásobně tvrdší a soud by neměl váhat zakročít. Jiným způsobem totiž chránit oběti před sekundární viktimizací a vlivem médií nelze. Média jsou hybnou silou společnosti, vymohla si explicitní zasazení institutu veřejného zájmu do zákona, na oplátku by měla plnit informační a kontrolní službu veřejnosti a „hlídacího psa demokracie.“ Novela je v tomto ohledu jistě uspokojivým opatřením pro veřejnost i média, jak dokazují další vzorové příklady, ale střet svobody projevu a ochrany osobnosti nebude vyřešen, dokud nezákonně zveřejněné informace nebudou transparentně potrestány.

8. Seznam pramenů a literatury

8.1 Bibliografie

Bartoň, Michal: *Svoboda projevu a její meze v právu České republiky*, Praha: Linde, 2002, ISBN 80-7201-367-X

Bartoň, Michal: *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010, ISBN: 978-80-87212-42-4.

Filip, J.: *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*, MU Brno: 2001, s. 129, ISBN 978-80-904083-7-1

Klíma, Karel a kol.: *Komentář k Ústavě a Listině. 2.*, rozš. vyd. Plzeň:2009

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2 sv., ISBN: 978-80-7380-140-3.

Klokočka, V., Wagnerová, E.: *Ústavy států Evropské unie*, Praha: Linde, 2004, s. 138, ISBN: 80-7201-556-7

Knapp, V. in Pavlíček, V. a kol.: *Ústava a ústavní řád ČR*, 2 díl, Praha: Linde, 1999, s. 182

McQuail, Denis: *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. přeprac. vyd. Praha:

Portál, 2009, s. 186, ISBN: 978-80-7367-574-5.

Mill, John Stuart: *O svobodě*. Praha: Časopis českého studentstva, 1891, s. 182

Páleník, Ondřej: *Zveřejňování informací o obětech trestné činnosti po novele „náhubkového“ zákona: Ochrana osobnosti a svoboda projevu*, Brno: Masarykova univerzita, 2012

Reifová, Irena a kolektiv: *Slovník mediální komunikace*, Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-926-7

8.2 Elektronické zdroje

AHA.CZ: 5. 8. 2011. *Vražda slavné spisovatelky Simony Monyové. Manžel ji bodal a bodal...*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musitevedet/61993/vrazda-slavne-spisovatelky-simony-monyove-44-manzel-ji-bodal-a-bodal.html>

BLESK.CZ: 19. 6. 2012. *Odposlechy Ratha, když přebíral úplatky. Dářečky, dářečky, radoval se jako dítě*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-kauza-david-rath/178293/odposlechy-ratha-kdyz-prebiral-uplatky-darecky-darecky-radoval-se-jako-dite.html>

CENTRUM.CZ: 4. 8. 2011. *Autorka červené knihovny Monyová: Našli ji ubodanou*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://bleskove.centrum.cz/clanek.phtml?id=709637>

CESKATELEVIZE.CZ: 16. 6. 2009. *Novela „náhubkového“ zákona se zatím odsouvá*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/58185-novela-nahubkoveho-zakona-se-zatim-odsouva/>

IDNES.CZ: Vaca, Jan; Šťastný, Jiří: 4. 11. 2008. *Novela trestního řádu omezuje svobodu médií, tvrdí kritici*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A081104_195652_media_lpo

IDNES.CZ: 15. 4. 2009. *Náhubek lze ve veřejném zájmu sejmout, tvrdí úřad*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/novinarsky-nahubek-lze-ve-verejnem-zajmu-sejmout-tvrdi-urad-pru-/domaci.aspx?c=A090415_124108_domaci_jw

IDNES.CZ: 15. 5. 2012. *Přehledně: Kauza Davida Ratha v otázkách a odpovědích*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kauza-rath-v-otazkach-a-odpovedich-fmk-/domaci.aspx?c=A120515_162326_domaci_hv

IDNES.CZ: 21. 3. 2012. *Tajné hovory Béma a lobbisty Janouška: nahrávky skončily v agentuře ABL*, [online]. [cit. 2013-03-17]. dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/odposlechy-bema-a-janouska-skoncily-u-abl-vita-barty-fyn-/domaci.aspx?c=A120320_203648_domaci_ert

IDNES.CZ: 23. 3. 2012. *Kolibříku, Mazánku, Jimbiči... Jak Janoušek mluvil s Bémem a úředníky*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/co-zaznamenala-tajna-sluzba-na-odposlesich-bema-a-janouska-p3y-/domaci.aspx?c=A120323_120253_domaci_jav

IDNES.CZ: 23. 3. 2012. *Lobbista Janoušek boural opilý. Když chtěl ujet, srazil řidičku*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupný na: http://zpravy.idnes.cz/opily-lobbista-roman-janousek-srazil-v-porsche-ridicku-volva-pu0-/krimi.aspx?c=A120323_120749_praha-zpravy_wlk

IDNES.CZ: 25. 3. 2012. *Lobbista Janoušek byl obviněn ze dvou trestných činů*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/lobbista-janousek-byl-obvinen-ze-dvou-trestnych-cinu-p0v-/domaci.aspx?c=A120325_183951_domaci_hro

IDNES.CZ: 13. 3. 2012. *Bratři podle policie deset let znásilňovali sestru. Je jí 49 let*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/bratri-znasilnovali-sestru-dp7/krimi.aspx?c=A130313_150254_budejovice-zpravy_khr

IHNED.CZ: 3. 8. 2011. *Ruská média řeší „náhubkový“ zákon. Zmiňují také Grosse, Topolánka a Věci veřejné*. [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://zpravy.ihned.cz/svet-rusko/c1-52474690-ruska-media-resi-nahubkovy-zakon-zminuji-take-grosse-topolanka-a-veci-verejne>

IHNED.CZ: 13. 1. 2010. *Jednání o „náhubkovém“ zákoně*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://life.ihned.cz/c1-39856350-jednani-o-nahubkovem-zakone>

LIDOVKY.CZ: 1. 4. 2009. *Chystá se ústavní stížnost na „náhubkový“ zákon*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/chysta-se-ustavni-stiznost-na-nahubkovy-zakon-flc-/zpravy-domov.aspx?c=A090401_081148_ln_domov_ter

LIDOVKY.CZ: 12. 4. 2009. *Porušil web ministerstva „náhubkový“ zákon?*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.lidovky.cz/porusil-web-ministerstva-nahubkovy-zakon-fjc-/zpravy-domov.aspx?c=A090412_100858_ln_domov_ter

LIDOVKY.CZ: 20. 4. 2009. *„Náhubková“ síť spadla. Uvázl v ní ministr Kocáb*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/nahubkova-sit-spadla-a-uvizl-v-ni-ministr-kocab-fli-/zpravy-domov.aspx?c=A090420_182532_ln_domov_mpr

LIDOVKY.CZ: 24. 4. 2009. *Proti náhubkovému zákonu má hlasů dost*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupný na: http://www.lidovky.cz/proti-nahubkovemu-zakonu-ma-hlasu-dost-d94-/zpravy-domov.aspx?c=A090424_135340_ln_domov_mpr

LIDOVKY.CZ: 11. 5. 2009. *EU proti „náhubkovému“ zákonu nic nezmuže*, [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/eu-proti-nahubkovemu-zakonu-nic-nezmuze-fd9-/ln_zahranici.aspx?c=A090511_125050_ln_zahranici_mpr

LIDOVKY.CZ: 26. 5. 2009. *Premiér podpořil snahu šéfredaktorů o změnu „náhubkového“ zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://www.lidovky.cz/premier-podporil->

snahu-sefredatoru-o-zmenu-nahubkoveho-zakona-p8q-/zpravy-domov.aspx?c=A090526_122419_ln_domov_ani

LIDOVKY.CZ: 2. 12. 2009. *ČSSD zabránila přijmout zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: http://www.lidovky.cz/cssd-zabranila-prijmout-zmirneni-nahubkoveho-zakona-p0n-/ln-media.asp?c=A091202_204916_ln-media_mpr

Média: 24. 1. 2011. Novela „náhubkového“ zákona by měla ve sněmovně hladce projít, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: <http://www.ceskamedia.cz/media/366361/media-novela-nahubkoveho-zakona-by-mohla-ve-snemovne-hladce-projit>

NOVINKY.CZ: 4. 8. 2011. *Manžel mě jedenáct let bil a znásilňoval, psala Monyová příteli krátce před smrtí*, [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/krimi/240931-manzel-me-jedenact-let-bil-a-znasilnoval-psala-monyova-priteli-kratce-pred-smrti.html>

IDNES.CZ: 13. 3. 2013. *Bratři na Písecku 10 let znásilňovaly svoji sestru*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/krimi/295907-bratri-na-pisecku-10-let-znasilnovali-sestru.html>

OTEVRETE.CZ: 8. 12. 2009. *Poslanci podpořili částečné zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://www.otevrete.cz/novinky/poslanci-podporili-castecne-zmirneni-nahubkoveho-zakona-156.html>

PARLAMENTNÍ LISTY: 30.12. 2010. *Pospíšil: Novela náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Pospisil-Novela-nahubkoveho-zakona-184944>

Redakce.org: Etický kodex, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na <http://redakce.org/kodex>

TYDEN.CZ: 25.3. 2009. *Koho zastřelil Ďuričko?*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.tyden.cz/rubriky/media/koho-zastrelil-duricko-to-si-nesmite-precist_111601.html

TYDEN.CZ: 1. 4. 2009. *Začíná platit „náhubkový“ zákon*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na http://www.tyden.cz/rubriky/media/zacina-platit-nahubkovy-zakon_112739.html

TYDEN.CZ: 9.9. 2009. *Podle Kocába není o novelu „náhubkového“ zákona zájem*, [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné na: http://www.tyden.cz/rubriky/media/podle-kocaba-neni-o-novelu-nahubkoveho-zakona-zajem_137983.html

TYDEN.CZ: 23. 3. 2012. *Hovory „kolibříka“ Béma a „mazánka“ Janouška řeší policie*, [online]. [cit. 2013-03-19]. Dostupné na: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/hovory-kolibrika-bema-a-mazanka-janouska-resi-policie_229071.html

TN.NOVA.CZ: 26. 8. 2009. *Vláda podpořila Kocábovo zmírnění náhubkového zákona*, [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné na: <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/vlada-podporila-kocabovo-zmirneni-nahubkoveho-zakona.html>

VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE, [2009]. *Co už nesmí vyjít*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: www.vezenipronovinare.cz

VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE, [2009]. *Otevřený dopis českým médiím prezidentu Obamovi a představitelům EU u příležitosti jejich pražského summitu*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na: <http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/otevreny-dopis-obamovi.html>

VĚZENÍ PRO NOVINÁŘE, [2009]. *Odpověď prezidenta republiky Václava Klause šéfredaktorům českých médií*, [online]. [cit. 2013-02-19]. **Dostupné** na: <http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/prezident-sefredaktorum.html>

VEZENIPRONOVINARE.CZ:[2009]. *Otevřený dopis premiéru Nečasovi*, [online]. [cit. 2013-02-19]. **Dostupné** na: <http://vezenipronovinare.cz/CZ/dopisy-a-protesty/dopis-Jan-Fischer.html>

ZÁVOZDA, Petr: 1. 4. 2009. *Zneužití obětí zákona*, [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné na [www. Blog.aktualne.centrum.cz/blogy/redakce-aktualne.php?itemid=6358](http://www.blog.aktualne.centrum.cz/blogy/redakce-aktualne.php?itemid=6358)

8.3. Právní předpisy a mezinárodní smlouvy

OSN: *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech*. Dostupné na: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-obc.a.polit.prava.pdf>

OSN: *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*. Dostupné na: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/82E3CE7F-5D3D-46EB-8C13-4F3262F9E20B/0/CZE_CONV.pdf

OSN: *Úmluva o právech dítěte*. Dostupné na: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

OSN: *Všeobecná deklaráce lidských práv*. Dostupné na: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

Poslanecká sněmovna: *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů*. Dostupné na: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Poslanecká sněmovna: *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů*. Dostupné na: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Poslanecká sněmovna: *Ústavní zákon č. 395/2001 Sb.* Dostupné na: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 81/1966 Sb.* dostupný na: <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966/>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 46/2000 Sb.* dostupný na: <http://zakony-online.cz/?s128&q128=all>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 40/2009 Sb.* účinný od 1. ledna 2010 dostupný na: <http://trestnizakonik.cz/>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 52/2009.* Dostupné na: <http://vezenipronovinare.cz/priloha/text-zakona-cz.pdf>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 101/2000 Sb.* dostupný na: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/oou/>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 106/1999 Sb.* dostupný na: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=47807&nr=106~2F1999&rpp=15#local-content>

Sbírka zákonů: *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním: Trestní řád.* Dostupné na: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/cast1h4.aspx

Sbírka zákonů: *Zákon č. 207/2011 Sb., platný od 1. srpna 2011* dostupný na: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=231>

8.4. Ostatní

Poslanecká sněmovna: *Sněmovní tisk 815/0*, 5. volební období, 2006-2010. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=815&CT1=0>

Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 815/1, 5 volební období, 2006-2010. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=815&ct1=1>

Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 905/0, 5. volební období, 2006-2010. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=905&CT1=0>

Poslanecká sněmovna: Sněmovní tisk 231/0, 6 volební období, 2010-2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=231&CT1=0>

Poslanecká sněmovna, organizační výbor: Usnesení č. 73, 6 volební období, 2010-2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&v=ORGV&ct=73>

Poslanecká sněmovna: Usnesení PS č. 267, šestý volební období, 2010_2014. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&v=US&ct=267>

Poslanecká sněmovna: Zasedání dne 29. dubna, šesté volební období, 2010-2014 dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/s016097.htm#r6>

SENÁT: Senátní tisk 95/0. Dostupný na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=59962>

SENÁT: Senátní tisk 95/1. Dostupný na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=60172>

9. Přílohy

9.1 Příloha číslo 1

Titulní stránka MF Dnes dne 6. února 2009

IDNES.cz Servis pro lyžaře a sněhové zpravodajství na www.idnes.cz/zima

MLADÁ FRONTA

Zář získá další obchodní centrum
VYSOČINA
Zprávy z vašeho kraje

DNES

SERIÁL MF DNES
Nebote se KRIZE

DNEŠNÍ TÉMA:
Jak poznat, že se firma přizpůsobí době
Strana C6

STVOŘENÍ DOKUMENT NA DVD **SERIÁL BBC Jak stvořit člověka** **Ušetřete s MF DNES: DVD jen za 49 korun**

Ušetřete sto korun. Slevový kupon najdete dole na této straně

ZA INFORMACE VĚZENÍ

Poslanci schválili tvrdé tresty za zveřejnění odposlechů. Novinářům hrozí pět let a pokuta pět milionů

Jaroslav Spurný (Respekt): Je to skandál. Odpovědi zveřejní novináři ve veřejném zájmu.

Zuzana Káiserová (MF DNES): Po dvaceti letech přišel velký zásah proti sobě sama. Je to cenzurní zákon.

Jiří Hynek (Nova): Politici se bojí, že by také mohli být v sítí lumpů, kteří si mezi sebou volají.

Jaroslav Křemta (MF DNES): Politici se bojí vlnění médií. Proto nám chtějí dát náhubek.

Jaroslav Křemta (MF DNES): Mně to připadá trapné. Politici by měli být lepší, když by se přestali stykat s lumpy.

Filip Černý (Česká televize): Je to děsivé. Lidé už se nedovejí informace o korupci a zneužívání moci.

Jaroslav Křemta (MF DNES): Politici se bojí vlnění médií. Proto nám chtějí dát náhubek.

Další informace na str. A3

Ekonomika se vzpamatuje nejdřív za rok
Centrální banka poprvé přiznala, že země míří do recese ■ Půjčky a hypotéky zlevní, ale získat je bude obtížnější

Praha (mas, jen) - České firmy ledu vypořádání ještě nemají zvládnuté, což se čekalo. Připravení buď častěji a hlubší omezení úraty více, než byli ještě nedávno ochotni připustit. Svaz hospodářství se nechtěně rychle zhoršuje. Česká národní banka všude jako první státní instituce přiznala, že po letech růstu ekonomiky přijde pokles. Tedy že Česko míří do recese. Podle nejnovějšího odhadu centrální banky jsou české ekonomika zalesní o 0,5 procenta. O dramatictosti situace svědčí, že ještě loni v listopadu vláda její růst o 2,9 procenta. Naposledy byla změněn v recesi v roce 1992.

Kdy se situace obrátí k lepšímu?
Odhodit očekáváme v roce 2011, řekl guvernér centrální banky Zdeněk Tůma. Zároveň však připustil, že recese může být ještě hlubší.

Zlevněním půjček proti krizi
Aby slábnoucí ekonomice pomohla, rozhodla se centrální banka snížením sazby úvěrové sazby na 1,75 procenta, což je nejnižší úroveň za posledních čtyřicet let. Mělo by to přimět banky, aby nabídky výhodnější půjčky. Lidé i podniky by díky nim mohli začít více utrácet. A to by zpětně pomohlo firmám, které by získaly odbyt pro své zboží a služby. Ekonomové i bankéři říkají, že nejnižší sazby CNB by mohlo přimět zlevnění hypoték a půjček pro české rodiny, a když produktové pracovní kroky příliš nezabraly. „Klienti se zlevněním úvěrů či prodlužím dočasně“ říká Vladimír Pásek z NeaFinance. O zlevnění hypoték uvažuje například Komerční banka. Na půjčky však už nedošlo kvůli všichni, kdo by se dostali před rokem. Snaží se, aby se úvěrům dostalo do registračních úřadů kvůli nezaplacenému účtu za telefon, a fakturál mělo na půjčku zapomenout. **Více na str. A2**

Nesedí předpověď počasí? Počítač se plete

Praha - Vzpomínáte na letňouk hovorů na dálnici D1, při které se na letovce strážilo skoro dvě stě let? Právě takové situace, při kterých se nůžky zneříchtily, nedokážou čísti meteorologové dostatečně přesně předpovídat. Říkájí, že se na jejich starý meteorologický počítač nesedí.

Meteorologové přiznávají, že se jeho výkon zpět už neobnoví. Třicet lidí jim pak nemohly přijít kvůli škodám na majetku na jarním.

Příkladem? Loni v červnu varovali osm z čtrnácti krajů před praktickým deštěm a lokalitami sáplevanými. Jenže úroveň pohromy nakonec postihla celé Česko.

Chyby v předpovědi
Bouře, červen 2008 - varováno bylo oam trvá, zasažena však byla celá země
ONI havěří na dálnici, listopad 2008 - ledovka se vytvořila po těžbě předpovědního rybníka znečištění
Záplavy na Otavě, srpen 2006 - meteorologové čekali bouři nad polským Katovicemi, ale ne na Otavě

Všude tam, kde hasiči kvůli chybné předpovědi a přírůpkovému dešti nepočítali, došlo k ztrátám na majetku lidí nezrovnalých věštních rozměrů než v měsících, kdy měli záchranní pohotovost. „Meteorologický muzek“ také předpověděl přívalové deště nad polským Katovicemi v roce 2006, ale už nepočítal, že prakticky každý zasažený území. „Hasiči i lidé v Počivě řady nám pak dlouho nadávali. Náš počítač ale srážky na Otavě už nevěštil“, vysvětluje náčelník Frčícké CHMÚ Radim Holcák. Nový meteorologický počítač stojí kolem 70 milionů korun. Podle meteorologů jeho stále více potřeba, protože náhle změny počasí jsou častější. Otázka, zda ho pořídit, nebo raději kvůli krizi učerit na jiné věci, má řada kolonce i hospodářství mála. **JAN GAZDÍK**
Více na str. A2

DNES čítate
ZE SVĚTA
Je 17 let v kómatu. Má právo zemřít?
Elizeta Englerová je už 17 let v kómatu. Její případ teď bylo řešeno. Má její smrt práve rozhodit její odpoutání přístroji?
Střena A7

ZDRAVÍ
Jak na chřipku?
Radý, jak poznat chřipku a jak s ní ne nejlépe bojovat.
Střena C

Lidskou bytost
149 Kč
49 Kč
6. týden
DVD Jak vytvořit lidskou bytost
100 Kč
Slevový kupon na DVD

100 Kč
Slevový kupon na DVD

9.2 Příloha číslo 2

Článek převzatý z www.neviditelnypes.cz ze dne 6. května 2009

Autor: Karel Drábek

MÉDIA: Náhubkový zákon - dobře vám tak!

Novináři ječí - nesmí nyní zveřejňovat policejní odposlechy a jména obětí některých trestných činů. Demokracie je ohrožena, je nutné zasáhnout za každou cenu. Píší i Obamovi - je snad oprávněn měnit naše zákony? Náhubkový zákon omezí možnost informovat veřejnost o podvodech a lumpárnách politiků. Zároveň má chránit oběti některých trestných činů. Chránit oběti je správné. Ale politiky? Současná politická garnitura takový zákon potřebuje, dokonce je pro další fungování naší politické scény nezbytný. **Robert Čázenský**, šéfredaktor *MF DNES* napsal: *"Práce v novinách, televizi, rádiu či na zpravodajském serveru se má a nutně musí pojit také s vědomím odpovědnosti a s ohledem na možné důsledky toho, co média zveřejní."* S tím je možné souhlasit. Ale - jaká je skutečnost? Novinář má právo na svůj názor. Tady je ovšem první rozpor - jeho názor nemusí být správný. Je poplatný politice, zaměřením média, znalostem novináře, který není a ani nemůže být v daném oboru odborníkem, snaze získat si co nejvíce čtenářů atd. Média tedy ani při nejlepší snaze skutečnou objektivitu nemohou dodržet.

To ovšem neznamená, že se o ni nemají alespoň pokoušet. Někdy se pokoušejí, hlavně tehdy, když to nedá velkou námahu, nebo tehdy, když objektivita nenaruší razanci a údernost článku. Zkreslené informace bývají často zajímavější, jednoznačnost nenutí lidi udělat si vlastní názor - tady media vědomě či nevědomě spolupracují s politiky.

Lidé dříve četli mezi řádky. Hledali tam chybějící informace, vykládali si článek jinak, než vypadal, často i jinak, než měl autor na mysli. Autorům se za minulého režimu psalo celkem snadno. Měli daná témata, znali, které informace vládnoucí garnituru potěší, měli svůj styl - a lidé věděli, že objektivní bývají tak nejspíše jen výsledky fotbalových utkání.

Dnes je, i přes náhubkový zákon, situace zdánlivě mnohem lepší. Opravdu ale jen zdánlivě. Psalo se o krásných zítřkách, o úspěších režimu. Třídniho nepřítele spojeného se zlým imperialistou bylo nutné zničit za každou cenu. Když jsme o třídniho nepřítele přišli a zlí kapitalisté začali hospodařit i u nás, hledal se nepřítel jinde. Něco se dá vyčítat Rusům, výhodný je Írán, Severní Korea, případně Čína (ale s tou se musí už opatrně). Nemyslím si však, že darebáci jsou jen tam.

Zároveň s pádem železné opony se našel téměř ideální nepřítel. S oteplením mezinárodních

vztahů jsme se přestali bát příchodu nové doby ledové a nastoupil strach z tepla - bylo vynalezeno globální oteplování. Naprosto ideální téma, obsahuje v sobě vše potřebné. Téměř každá klimatická anomálie se hodí. Novinář navíc nemusí mít žádné znalosti, vše je přehledně vysvětleno a schváleno shora. Navíc je zde ohrožení v daleké budoucnosti. Počítá se také možnost poručit větru a dešti a zvrátit přirozený vývoj - i s tím máme své zkušenosti.

A tak nezbyvá než zase číst mezi řádky:

- * Obsah oxidu uhličitého je nejvyšší za posledních 400 000 let

(před 400 000 lety, v době meziledové, ho bylo víc!)

- * Teploty dnes byly nejvyšší za posledních 100 let

(před 100 lety bylo tedy tepleji?)

- * Benátkám hrozí zatopení vlivem stoupající mořské hladiny

(hladina stoupá, protože klesá území delty Pádu. Podobně je na tom Holandsko)

- * Dojde k zatopení korálových atolů

(koráli a jiní živočichové vlastně ostrovy staví, ostrov dorůstá nahoru)

- * Rozšiřují se nemoci

(hlavní vliv má migrace lidí, ne teplota)

- * Přibývá lesních požárů

(když jsou chyceni žháři, objeví se jen krátká noticka)

- * Přibude povodní

(může za to teplo, nebo lidmi změněná krajina?)

- * Budou velká sucha

(jak to souvisí s předchozím bodem?)

- * Dojde k tání ledu kolem pólu

(to už tady před pár tisíci lety bylo)

- * Vymřou živočichové a rostliny

(pokud budeme utrácet za nesmysly a ne za péči o krajinu, tak ano)

- * Budou hladomory v Africe

(když se nezmění tamní politické systémy, tak ano)

- * Rozšíří se Sahara

(když bylo tepleji, byla Sahara zelená)

- * Bude nižší úroda

(vyšší obsah oxidu uhličitého zvyšuje produkci u rostlin)

- * Lidé budou umírat z horka

(více lidí ale umírá chladem)

* Omezení spalování chrání ovzduší

(oxid uhličitý je nutný pro život, před spalováním fosilních paliv dosáhl nižší úrovně v historii Země)

* Je nutné zabránit případným rizikům, i kdyby globální oteplování neexistovalo

(placená reklama výrobců alternativních zdrojů?)

Proti nehoráznostem, které sdělovací prostředky chrlí mezi lidi, je náhubkový zákon jen čajíček, a hodně slabý. Ostatně je jedno, jestli jde o cenzuru nebo o tendenční informování veřejnosti. Pokud jsou uveřejněny nesprávné informace o nějaké celebritě, dočkáme se opravy. U vědeckých informací to není nutné - nakonec, kdo tomu rozumí a koho to zajímá? Média dokonale informují o nedůležitých věcech. Víme, kde bude spát Obamův pes. Ve Švýcarsku bouralo auto s tříletým řidičem. Brazilští lékaři vyoperovali chlapci z hlavy harpunu. Herec Kal Penn vyměnil cynického šéfa House za šlechetnějšího Obamu. Princ William během cvičení uvařil motor vojenského letadla. Matka osmerčat bude možná vystupovat v reality show. Vzduchoplavec vzlétl s balonem z lodi. Bojovník džihádu se z Iráku rozvedl s manželkou pomocí esemesky. Před sto lety dobyl severní pól Čech Němec, po něm Američan Peary. Rodinka Simpsonových míří na americké poštovní známky. Aprílový šprýmař nachytl Australany, zabalil jim auta do igelitu. Velšské ovce vytvářející obrazce se staly hvězdami internetu. Americký soudce skočil na obžalovaného, který napadl svědkyni. Angličan dostal pokutu za rychlou jízdu v 86 let starém fordu.

Media mají informovat. Především u důležitých věcech. Zákony by měly tuto činnost podporovat, usměrňovat tak, aby zkreslených a tendenčních zpráv bylo co nejméně. Balast by se měl nechat bulváru. A trestat novináře? To v každém případě. Trest musí být tvrdý, adekvátní prohřešku a škodě, která byla spáchána. Musí také umožnit nápravu. Tedy - žádné pokuty, ale třeba studium odborné literatury s následným testem. Informací přece není nikdy dost. A o politicích a celebritách si pište, co je jen libo. Tady moc škody nenaděláte.

Pro čtenáře:

Věříte politikům? - Váš problém

Věříte médiím? - To se potom nedá nic dělat

9.3 Příloha číslo 3

Výňatek z důvodové zprávy Vládního návrhu č. 231 na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení její nezbytnosti jako celku

K 1. dubnu 2009 nabyla pod č. 52/2009 Sb. účinnosti novela trestního řádu a některých dalších zákonů, která vyvolala značný mediální ohlas.

Primárním cílem vládní novely bylo v souladu s mezinárodními trendy více chránit osobnost a soukromí oběti trestného činu (resp. poškozeného), již je zapotřebí zvlášť chránit vzhledem k jejímu věku nebo povaze spáchaného činu a která je mnohdy sekundárně viktimizována nešetrným způsobem medializace případu, kdy jsou uváděny detailní informace týkající se osoby oběti, její rodiny a soukromí. Oběť trestného činu se tak musí vyrovnávat nejen s následky trestného činu, ale i s nepříznivými dopady zvýšeného zájmu veřejnosti o „její kauzu“, přičemž dochází k dalšímu poškozování oběti.

Předmětná novela v návaznosti na sledovaný cíl omezila okruh informací poskytovaných veřejnosti o oběti trestného činu, kterou je třeba zvýšeně chránit před sekundární viktimizací, a zakázala zveřejňování jejího jména a příjmení, jakož i jiných osobních údajů, jež by umožnily její identifikaci, např. fotografií či obrazových záznamů. Je přitom nerozhodné, zda se zveřejňování děje prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků (včetně internetu) nebo jiným způsobem.

S ohledem na ústavní zásadu svobody projevu a ústavně zaručeného práva na informace byl okruh takto zvýšeně chráněných obětí omezen na oběti mladší 18 let a oběti trestných činů zasahujících do jejich osobnostní integrity nebo do jejich osobních práv (kuplířství, šíření pornografie, trestné činy proti rodině a mládeži, trestné činy proti životu a zdraví a trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti).

V Poslanecké sněmovně byl postih za porušení zákazu zveřejnění osobních údajů oběti trestného činu zpřísněn ve dvou směrech:

- S ohledem na potřebu stanovit dostatečně citelnou sankci, která by byla způsobila odradit zejména média od zveřejnění informací o oběti trestného činu navzdory stanovenému zákazu,

neboť při kalkulaci zisku pro ně může být výhodnější atraktivní informaci zveřejnit a uhradit pokutu, byla horní hranice pokuty stanovená v zákoně o ochraně osobních údajů za zveřejnění zakázaných údajů prostřednictvím médií nebo jiným obdobně účinným způsobem, který je způsobilý osobnost poškozeného zvláště poškodit a narušit jeho soukromí, zvýšena z 1 mil. Kč až na 5 mil. Kč.

- Byl zakotven i trestní postih neoprávněného zveřejnění údajů o oběti trestného činu v případě, že takové zveřejnění způsobí vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech oběti.

V Poslanecké sněmovně došlo navíc k rozšíření vládního návrhu zákona ještě v následujících dvou směrech:

- orgánům činným v trestním řízení bylo v průběhu přípravného řízení zakázáno zveřejňovat informace z trestního řízení umožňující zjištění totožnosti nejen oběti trestného činu, ale i podezřelého a obviněného, zúčastněné osoby a svědka,
- byl stanoven všeobecný zákaz zveřejnění informací umožňujících zjištění totožnosti osoby, pokud je taková informace obsažena v záznamu o odposlechu a nebyla-li použita jako důkaz v řízení před soudem.

V souvislosti s předmětnou novelou zaznívají obavy, že média nebudou moci informovat veřejnost o případech, kdy je dán zájem veřejnosti na tom, aby se určitou informací dozvěděla, např. pokud je obětí trestného činu čelní představitel státu a tento čin byl spáchán pro výkon jeho funkce, nebo mají média k dispozici záznamy z policejních odposlechnů nasvědčující tomu, že určitý veřejný činitel spáchal trestný čin. V takovém případě se střetávají dvě ústavně zaručená práva – právo na ochranu soukromí podle článku 7 LZPS a právo na svobodu projevu a na informace podle článku 17 LZPS. Článek 17 sice zajišťuje právo na svobodu projevu a na informace, nicméně takové právo není zcela neomezené. Limity tohoto práva stanoví článek 17 odst. 4 LZPS, který umožňuje toto právo zákonem omezit, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. I když i podle stávající právní úpravy by se taková skutečnost měla zkoumat v rámci posuzování protiprávnosti předmětného jednání, navrhuje se za účelem právní jistoty výslovně upravit přímo v zákoně, že zveřejnění informací, pro které platí zákaz zveřejnění, je možné, pokud je na zveřejnění dán veřejný zájem, který převáží zájem na ochraně soukromí dotčené osoby.

Otázku, zda právo veřejnosti na informace převáží nad právem na ochranu soukromí, je zapotřebí zkoumat v každém konkrétním případě, kdy se právo na informace dostane do konfliktu s jinými právními statky chráněnými ústavním pořádkem – tj. v tomto případě s právy a svobodami druhých. V každém případě je třeba posuzovat sledovaný účel zveřejnění, způsob zveřejnění, jakož i zveřejněním dosažený či předpokládaný účinek. V případě, že zveřejnění totožnosti osoby je natolik ve veřejném zájmu, že ústavní právo na informace převáží ústavní právo na ochranu soukromí (tj. např. v případě, že je daná osoba osobou veřejně činnou, např. politikem, u kterých je v judikatuře Ústavního soudu připuštěna snížená míra ochrany soukromí ve prospěch práva veřejnosti na informace, trestný čin byl spáchán v souvislosti s výkonem jeho veřejné činnosti a má tak dopady do veřejné sféry, a způsob, rozsah a účinky zveřejnění jsou přiměřené sledovanému cíli, tj. informování veřejnosti), pak v daném případě chybí protiprávnost zveřejnění a ten, kdo informaci zveřejnil, nebude postižen. Otázku protiprávnosti zveřejnění i s ohledem na ústavní mantinely je však třeba řešit vždy v konkrétním případě při posouzení všech rozhodných skutečností.

Kritériem posouzení oprávněnosti zveřejnění, které český právní řád zná (viz např. vyvlastnění) a který je zejména znám v soudní judikatuře, je institut „veřejného zájmu“, jehož existenci v případě sporu posoudí podle konkrétních okolností případu v konečné instanci nezávislý a nestranný soud.

Dále se navrhuje jednotně upravit další důvodné výjimky ze zákazu zveřejnění, odstranit aplikační výkladové nejasnosti a upravit postup, který subjekt je příslušný k udělení souhlasu se zveřejněním v případě smrti dotčené osoby.